Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ

ЎЗБЕКИСТОН КОММУНИСТИК ПАРТИЯСИ ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ КОМИТЕТИ ВА ХАЛҚ ДЕПУТАТЛАРИ ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ СОВЕТИНИНГ ОРГАНИ

ГАЗЕТА 1928 ЙИЛ 11 ДЕКАБРДАН ЧИҚА БОШЛАГАН • № 153 (9649). • 1989 йил 17 август • пайшанба • Баҳоси 3 тийин.

ПАРВАРИШ ДАВОМ ЭТМОҚДА

БУКА районидаги «Ленинизм» колхозининг Турғунбой Азаматов бошчилик қилаётган бригадаси далаларида ғўза парвариши давом этаяпти. 120 гектар майдоннинг ҳар гектаридан 32 центнердан ҳосил олиш мажбуриятини қабул қилган бригада аъзолари барча агротехника тадбирларини ўз вақтида ўтказишмоқда. Суратларда: (чапдан) бригада бошлиғи Т. Азаматов, механизатор А. Эргашев ва колхоз раиси Қ. Элчибоев; ғўзага навбатдаги сув таралмоқда.

Суратчи А. ЗУФАРОВ.

«ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ» ПОЧТАСИДАН

КОЛЛЕКТИВИМИЗ БАЙНАЛМИЛАЛ

Коллективимизни шундай деб атайдилар. Бу бежиз эмас, албатта. Салкам беш минг кишидан иборат энергетикларимиз сафида йигирмадан ортиқ миллат вакиллари бир тан, бир жон бўлиб меҳнат қилмоқдалар. Мамлакатимизнинг турли республикаларидан келган нурчилар, пайвандчилар, слесарь-монтажчилар, бинокорлар янги Ангрен ГРЭСини қуриш, ундан фойдаланиш ва ремонт қилиш билан шуғулланмоқдалар.

Шу кунларда илгари фойдаланишга топширилган қатор узеллар қайта тикланмоқда. Қозонлар, турбиналар, генераторлар ва бошқа шу каби мураккаб агрегатлар ремонт қилиняпти. Бунинг натижасида нурхонамизнинг қуввати янада ошади.

Нурчиларимиз йил бошидан бери дуруст ишламоқдалар. Шу йилнинг етти ойлик электр энергияси ҳосил қилиш топшириғи ортиғи билан адо этилди. Қўшимча бир неча миллион киловатт-соат ҳаётбахш нур саноат корхоналари, қурилишлар, совет кишилари эҳтиёжи учун етказиб берилди.

А. АБДУРАҲМОНОВ,
Янги Ангрен ГРЭСи ишчиси.

СВЕТОФОР КЕРАК

ШИФОКОРЛАР шаҳарчаси энг гавжум массивлардан. Бу ердан шаҳримизнинг турли томонларига автобус, ттрамвайлар қатнайди. Айниқса, эрталаб ва кечга томон Қамарнисо кўчасининг Ф. Хўжаев номидаги массив томонга бурилишидаги чорраҳада транспорт ҳаракати кучаяди. Кўчани кесиб ўтувчи йўловчилар қийналиб қолишаяпти. Чунки светофор йўқ. Айнан шу ерда транспорт ҳайдовчилари томонидан йўл ҳаракати қоидалари бузилади. Бу эса бир неча маротаба кўнгилсиз воқеаларнинг содир бўлишига олиб келди.

Биз шаҳар Давлат автоинспекциясига мурожаат қилгандик. Автоинспекция ходими транспорт ва пиёдалар ҳаракати анча камайган чошгоҳ вақтида келиб, 10—15 минутлар чамаси кўча ҳаракатини кузатиб турди-да, қайтиб кўринмади. Чорраҳага светофор ўрнатиш зарурлиги ҳақидаги талабимизга, бу ерга светофорнинг ҳожати йўқ, деган «доно» фикр билан жавоб бериб кетди. Ваҳоланки кейин ҳам худди шу чорраҳада кўнгилсиз воқеалар рўй берди.

Қачонгача ёшу қари, автобус, трамвай ва йўловчи машиналар ҳайдовчилари бу чорраҳадан юракларини ҳовучлаб ўтишади.

И. ҚОБИЛОВ,
Тошкент шаҳри.

РАҲБАРЛАР ИНДАШМАЯПТИ

Ҳурматли редакция. Биз яшаб турган Бўка районидаги «Коммунизм» колхозига автобус қатнамай қўйганига кўп бўлди. Бунинг оқибати эса маълум: кимдир ишига кечикади, кимдир манзилига етолмайди.

Бу ҳақда район раҳбарларига айтган билан фойда бўлмаяпти.

Ана шу масалани ҳал қилиб беришларини истардик.

Т. ДАВЛАТОВ.

БЕШИНЧИ ИШЛОВ

ПАРДАҚУЛ Машенов бошчилик қилаётган бригада деҳқонлари Коммунистик районидаги «Ўзбекистон» колхозида илғорлардан ҳисобланишади. Бу коллектив аъзолари бир неча йилдан буён ҳар гектар ердан мунтазам 30 центнердан ошириб хом ашё олишмоқда. Бу йил ҳам улар 91 гектар майдонда пахта, 32 гектар ерда каноп етиштиришмоқда.

— Бу йилги шароитнинг мураккаб келганлиги туфайли ривождан орқада қолган экинларга ҳозир айни ишлов беришни кучайтирадиган палла, — дейди бригада бошлиғи. — Айниқса, чиллада экинни сувдан қолдириш ярамайди. Биз шундай йўл тутяпмиз. Механизаторимиз У. Ҳожиматов ҳар куни 7—8 гектар ердаги ғўза қатор ораларига ишлов беряпти. Ҳозир бешинчи культивацияни бошлади. А. Ўрмонов, Х. Жажжиев сингари тажрибали сувчиларимиз бошчилик қилаётган группалар экинни кечаюкундуз оби-ҳаётга қондирмоқдалар.

Н. БОЙМАТОВА.

УЧИНЧИ СУВ ҚЎЙИЛДИ

БЎКА. «Партия XIX съезди» колхозининг Исмоил Анорбоев бошчилик қилаётган бригадаси аъзолари ғўза парваришида бошқаларга ибрат бўлишмоқда.

Шу кунгача улар ғўзага 5 марта комплекс ишлов бердилар. Икки марта сув қўйилди. Эндиликда 3-сувга ҳозирлик кўрилмоқда. Ҳосил пишиб етилгунича яна бир марта комплекс ишлов ўтказилади. Бу тадбирлар кўзланган — 30 центнерлик ҳосил етиштириш имконини беради.

Ҳ. АСРОРҚУЛОВ.
«Пахтакорлар овози» газетаси ходими.

КЎЧАЛАР БАЙРАМИ

Яқинда Ғазалкент шаҳрининг Садриддин Айний ва Ойбек кўчаларида «Барҳаёт сиймолар» деб номланган байрам тантанаси бўлиб ўтди. Унда маҳалла кексалари, зиёлилар, талабалар ҳамда мактаб ўқувчилари қатнашишди. Анжуманда сўзга чиққанлар ўз кўчаларига номи қўйилган бу икки улуғ сиймонинг сермаҳсул ижоди, босиб ўтган ҳаёт йўли ҳақида гапириб, уларнинг шеърий ва насрий асарларидан парчалар ўқишди.

Шунингдек, йиғилишда кўчаларни ободонлаштириш, унутиб юборилган миллий урф-одатларни турмушга қайта тадбиқ этиш борасида ҳам тўхталиб ўтилди.

Кеча сўнгидаги «Келинг, куйлаб, рақсга тушамиз!» конкурси барчада катта таассурот қолдирди.

Н. ГУЛМЕТОВ.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети, Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми ва Ўзбекистон ССР Министрлар Советида

КОЛХОЗЧИЛАР, СОВХОЗЛАРНИНГ ИШЧИЛАРИ, ГРАЖДАНЛАРНИНГ ШАХСИЙ ЁРДАМЧИ ХЎЖАЛИКЛАРИНИ ВА ЯККА ТАРТИБДА УЙ-ЖОЙ ҚУРИЛИШИНИ ЯНАДА РИВОЖЛАНТИРИШ ТЎҒРИСИДА

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети, Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми ва Ўзбекистон ССР Министрлар Совети шуни таъкидлайдиларки, барча коллективларда томорқа участкаларини кенгайтириш тўғрисидаги қарор зўр мамнуният билан кутиб олинди, жамоатчилик бу қарорни республика меҳнаткашлари турмуш даражасини оширишга, аҳолини озиқ-овқат маҳсулотлари билан таъминлашни яхшилашга қаратилган тадбир деб ҳисобламоқда.

Шахсий ёрдамчи хўжаликлар озиқ-овқат программасини бажаришга, қишлоқ меҳнатчилари даромадларини кўпайтиришга муҳим ҳисса қўшмоқда ва аҳолининг иш билан таъминланмаган қисмидан тўлароқ фойдаланишга кўмаклашмоқда. Шахсий томорқа хўжаликлари ҳайдаладиган ерларнинг беш процентини ташкил этгани ҳолда қишлоқ хўжалик ялпи маҳсулотининг тўртдан бир қисмини етиштириб бермоқда. Етиштирилаётган сабзавот, полиз маҳсулотлари ва гўштнинг ярмидан кўпроғи, сутнинг учдан икки қисми шахсий ёрдамчи хўжаликлар зиммасига тушмоқда, уларнинг давлат озиқ-овқат ресурсларини тўлдиришга қўшаётган ҳиссаси ҳам катта.

Шахсий ёрдамчи хўжаликлар ижтимоий ишлаб чиқариш билан интеграциялаш афзалликларидан фойдаланиб, ердан янада самарали фойдаланмоқда ҳамда ҳар гектар ер ҳисобига колхоз ва совхозларга нисбатан 3—4 баравар кўп ялпи маҳсулот олмоқда. Қишлоқнинг ўткир ижтимоий муаммоларини ҳал этишда ернинг соҳиби туйғусини, ёш авлоднинг меҳнат кўникмаларини тарбиялашда, пенсионерлар ва кўп болали оналарнинг меҳнатидан фойдаланишда уларнинг тутган ўрни жуда катта.

Бироқ, область, район, посёлка ва қишлоқ советлари, колхозлар ва совхозлар шахсий ёрдамчи хўжаликларни ривожлантиришнинг сиёсий, иқтисодий ва ижтимоий аҳамиятини ҳали ҳам тўла тушуниб етмаётирлар. Бир қанча районларда, колхозлар ва совхозларда ер участкаларини ажратиб бериш тегишлича қатъият билан олиб борилмаяпти ва таркиб топган ижтимоий муаммога жавоб бермайди. Кўпгина хўжаликларда ҳар бир оилани томорқа участкаси билан таъминлаш вазифаси қандай ва қайси муддатларда ҳал этилиши шу вақтгача аниқланмаган.

Республика министрликлари ва идоралари, областлардаги совет ва хўжалик органлари КПСС Марказий Комитети билан СССР Министрлар Советининг гражданларнинг шахсий томорқа хўжаликларини, коллектив боғдорчилик ва полизчиликни ривожлантиришнинг қўшимча чора-тадбирлари тўғрисидаги қарорини ҳамда республиканинг тегишли қарорларини бажаришда йўл қўйиб бўлмайдиган даражада сусткашлик қилмоқдалар. Бир қанча жойларда эса бу ишда масъулиятсизликка йўл қўйилмоқда.

Қишлоқ ва шаҳарлар меҳнаткашларининг уй-жой қуриш ва ёрдамчи хўжалик юритиш учун ер ажратиб бериш тўғрисидаги эҳтиёжлари йиллар давомида ҳал қилинмай келинмоқда. Гражданларни ер участкалари билан таъминлашга расмиятчилик билан, субъектив ёндашиш фактларига барҳам берилмаган. Қишлоқда 240 минг оиланинг ер участкаси йўқ. 1800 мингдан ортиқ хонадон эса уй-жой қуриш ва қишлоқ хўжалик маҳсулотлари етиштириш учун ўз ер участкаларини кенгайтиришга жуда муҳтож. Шаҳарларда, район марказларида ва шаҳар типидаги посёлкаларда ер участкалари йўқлиги сабабли меҳнаткашлар якка тартибда уй-жой қура олмаётирлар, коллектив боғдорчилик ва полизчилик билан шуғуллана олмаётирлар. Фақат Тошкент шаҳрининг ўзидагина 92 минг оила ер участкаси ажратиб берилишини кутмоқда. Буларнинг ҳаммаси қишлоқда маънавий-сиёсий вазиятнинг мураккаблашувига, норозиликнинг кучайишига, аҳолининг ҳақли ғазабига, партия ва совет органларининг қаттиқ танқид қилинишига олиб боради.

Чорвачилик маҳсулотлари етиштиришни кўпайтиришда шахсий ёрдамчи хўжаликларнинг мавжуд имкониятларидан қониқарсиз фойдаланилмоқда. Уларни ем-хашак, ёш чорва моллар билан таъминлашда колхозлар ва совхозлар ёрдам бермаяпти. Шахсий ёрдамчи хўжаликларнинг бешдан бир қисмида ҳанузгача бирор турдаги мол боқилмаяпти, 26 процентида қорамол, 37 процентида сигир ва 50 процентида қўй йўқ.

Совет ва қишлоқ хўжалик органлари, колхозлар ва совхозлар сабзавот ва полиз экинлари, картошка ҳамда бошқа экинларнинг кўчатларини, уруғлигини сотиб олишда, агротехника ва ветеринария хизмати кўрсатишда шахсий хўжаликларга тўла-тўкис ёрдам бермаётирлар. Ёрдамчи хўжаликлар бинокорлик материаллари, кичик механизация воситалари, экинларни суғориш учун сув билан етарли таъминланмаяпти. Матлубот кооперацияси қишлоқ хўжалик маҳсулотларининг ортиқча қисмини харид қилиб олишга, уларни транспорт хизмати ва идишлар билан таъминлашга етарлича эътибор бермаяпти. Бунинг оқибатида етиштирилган ҳосилнинг анча қисми нобуд бўлмоқда, истеъмолчиларга етиб бормаяпти.

Жойларда корхоналар, ташкилотлар, хўжаликлар, посёлкалар, қишлоқларни инженерлик жиҳатидан обод қилиш, уларни газлаштириш, сув билан таъминлаш, савдо, соғлиқни сақлаш, маиший хизмат кўрсатиш, транспорт ва телефон тармоқларини ривожлантириш билан етарли шуғулланмаётирлар.

Ўзбекистон ССР Давлат агросаноат комитети, Ўзбекистон ССР Давлат қурилиш комитети, Ўзбекбирлашув уй қурувчиларга ёғоч-тахта, цемент ва шифер ажратишда ёрдам бериш, маҳаллий бинокорлик материаллари ишлаб чиқарадиган қўшимча қувватларни барпо этиш юзасидан зарур чораларни кўрмаяптилар.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети, Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми ва Ўзбекистон ССР Министрлар Совети бундай қарор қабул қилдилар:

КПСС Марказий Комитети ва СССР Министрлар Совети 1987 йил 19 сентябрда қабул қилган «Гражданларнинг шахсий ёрдамчи хўжаликларини, коллектив боғдорчилик ва полизчиликни ривожлантиришнинг қўшимча чора-тадбирлари тўғрисида»ги қарорини ҳамда Ўзбекистон ССРнинг мазкур масалага доир тегишли қарорларини бажариш юзасидан Тошкент (А. А. Йўлдошев), Самарқанд (Т. Р. Қиличев), Сурхондарё (Х. Э. Бердиев), Қашқадарё (В. И. Сускин), Фарғона (М. Ю. Исломов) ва Хоразм (К. Ҳалимбетов) область ижроия комитетларининг раҳбарлари олиб бораётган ишлар қониқарсиз эканлиги таъкидлансин.

Қорақалпоғистон АССР Министрлар Совети, область ижроия комитетлари, район ва шаҳар ижроия комитетлари, посёлка ва қишлоқ советлари, колхозлар ва совхозлар зиммасига 1990 йил 1 январга қадар ер участкалари бўлмаган колхозчилар ва совхоз ходимларининг оилаларига томорқа участкалари ажратиб бериш, 1991 йил январига қадар эса меҳнаткашларнинг уй-жой қуриш ва шахсий ёрдамчи хўжаликларни юритиш учун ерга эҳтиёжларини тўла-тўкис қондириш вазифасини юклади.

Колхозларда, совхозларда ажратилган ерларни инвентаризация қилиш, схемаларни ишлаб чиқиш, янги участкалар ажратиб бериш ва мавжуд ёрдамчи хўжаликларга қўшимча ер ажратиб бериш учун уруш ва меҳнат ветеранлари, депутатлар, ишлаб чиқариш илғорлари ва мутахассислардан ишчи комиссиялари тузилсин. Комиссияларнинг ишида ошкоралик ва демократия принциплари таъминлансин.

Колхозлар ва совхозлар «Узгипрозем» институти билан биргаликда шахсий ёрдамчи хўжаликлар учун ер ажратиб берсинлар, бунда барча ижтимоий, маданий ва маиший масалаларни ҳамда иш бажарувчилар учун қулайликлар яратишни ҳал этишни кўзда тутсинлар. Белгилаб қўйилсинки, колхоз ва совхоз конкрет шароитни ҳисобга олиб, ажратиладиган ер ҳажмини ҳамда қўшимча ер ажратишни меҳнат коллективларининг йиғилишларида ва гражданларнинг йиғинларида белгилайдилар, бу қарорлар томорқа участкасининг энг кўп ҳажми 0,25 гектардан ошиб кетмаслигига асосланиб, кейин халқ депутатлари район совети томонидан тасдиқланиши керак.

Қорақалпоғистон АССР Министрлар Совети, область ижроия комитетлари зарур бўлган тақдирда шахсий ёрдамчи хўжаликларга ва якка тартибда уй-жой қуришга ер ажратилишини ҳисобга олиб, қишлоқ хўжалик маҳсулотлари етказиб бериш йиллик планларида колхозлар, совхозлар ва давлат хўжаликларига белгилаб қўйиладиган давлат буюртмаларини кўриб чиқсинлар.

Шахсий ёрдамчи хўжаликлар учун ер, уй қуриш учун участка ажратиш ҳамда боғдорчилик-полизчилик ширкатлари бутун фаолиятини мувофиқлаштиришга доир барча масалаларни ҳал этиш учун масъулият шахсан область, район, посёлка ва қишлоқ советларининг раислари, колхозлар, совхозлар, корхоналар ва ташкилотларнинг раҳбарлари зиммасига юклатилсин.

Ўзбекистон ССР Мелиорация ва сув хўжалиги давлат комитетига жамоат секторидан шахсий ёрдамчи хўжаликка олиб берадиган ерларнинг ўрнини тўлдириш учун ички хўжалик ва партов ерларни ўзлаштириш ҳажмини 1990 йилдан бошлаб қўшимча равишда ҳар йили ўртача камида 5 минг гектар кўпайтириш топширилсин. 1990—1991 йилларда янги қудуқлар қазиш, каналлар чиқариш ва насослар ўрнатиш ҳисобига шахсий ёрдамчи хўжаликларнинг сув билан таъминланишини яхшилаш муаммоси ҳал этилсин. Ўзбекистон ССР Давлат план комитети, Ўзбекистон ССР Давлат агросаноат комитети, Ўзбекистон ССР моддий-техника таъминот давлат комитети ана шу мақсадлар учун зарур лимитлар, маблағлар ва ресурсларни назарда тутсинлар.

1990—1991 йилларда қишлоқ жойларда ҳар бири йилига беш миллионтагача ғишт пиширадиган «Узагрострой» (Б. С. Ҳамидов) 50 та Ўзбекбирлашув (О. М. Маҳмудов) 20 та, «Узсортсемовошч» (Н. И. Хўжаев) 6 та чоғроқ заводлар қуришсин. «Узагрострой» Ўзбекбирлашувга ва «Узсортсемовошч»га зарур ускуналар ажратсин.

(Давоми 3-бетда).

МАДАНИЯТ ЯНГИЛИКЛАРИ

ЎЗБЕК ЁЗУВЧИСИНИНГ ҚИССАСИ АСОСИДА

Ўзбекистон ССР Ҳамза номли давлат мукофотининг лауреати Темур Пўлатовнинг «Ғойибнинг иккинчи саёҳати» қиссаси кинематография тилига кўчирилади. «Амирнинг яширин саёҳати» фильмидан бизга маълум бўлган ёш режиссёр Фарид Давлетшин мазкур асарни экранлаштиришга қўл урди. Каспий денгизидаги Қизил сув ороли суратга олинадиган жой сифатида танланди. Ҳозирча бўлажак фильмга «Кўздан ғойиб бўлган» деб ном берилди. Бош ролни ижро этиш учун Қозоғистон халқ артисти А. Қутибоев таклиф этилди. Картинанинг постановкачи — оператори Р. Велиевдир.

РОК ЁШЛАРНИ БИРЛАШТИРМОҚДА

Сентябрь ойида Польшанинг Катовице шаҳрида «Металломания —89» фестивали бўлади. Тошкентнинг «Учқун» деб аталган рок группаси ана шу фестивалда қатнашиш учун таклифнома олди. Коллектив тузилганига атиги уч йил бўлди, лекин у қизиқарли музикали композициялари, ўз ижодий услубини излаши туфайли кўпчиликка танилди. Унинг репертуарида совет ва чет эл муаллифларининг асарлари бор. Йигитлар ўзлари ҳам асар яратишга ҳаракат қилишмоқда. Т. Содиқов номли маданият уйида бўлган концертларнинг бирида мазкур коллектив Польша фестивали ташкилотчиларининг эътиборини ўзига тортди. Тошкент музикачиларига — улар рок группада етти кишини ташкил этади — биргаликда пластинкага ёзиш, Силезиядаги жаз клубда концерт бериш таклиф этилди. «Учқун» ҳозир фестивалга тайёргарлик кўрмоқда.

ГФРга САФАРГА

Республика қўғирчоқ театри чет эл сафарига ҳозирлик кўрмоқда. Бу сафар Германия Федератив Республикасида қўғирчоқ театрлари фестивали ўтказиладиган кунларга тўғри келади, унда тошкентлик артистлар ҳам қатнашадилар. Улар Исфандиёр пьесаси асосида саҳналаштирилган «Темирчи ва малика ҳақида эртак»ни кўрсатадилар. Мазкур спектаклни немис тилида ўйнашга ҳаракат қилишмоқда. Шу сабабли ҳозир қаттиқ машқ қилинмоқда. Чунончи, Тошкент қўғирчоқбозлари учун «бундай ролга кириш» янгилик эмас. Уларнинг эртаклардаги қаҳрамонлари ҳинд, инглиз, болгар тилларида гапиришган. Келаси йил баҳорида Сиэтл шаҳридаги қўғирчоқ театри билан гастроллар алмашиш режалаштирилмоқда.

(ЎзТАГ).

Комиссия ишламоқда

Тошкент область партия комитети ташкилий-партиявий ва кадрлар иши масалалари бўйича комиссиясининг мажлиси бўлиб ўтди. Унда КПСС Марказий Комитетининг қайта қуриш ва сиёсий ислоҳотни чуқурлаштириш шароитида партия ташкилотларининг ўз сафларини мустаҳкамлаш ва КПСС таркибини янгилаш бўйича ишлари тўғрисида қабул қилган қарорини бажариш борасидаги амалий тадбирлар муҳокама қилинди.

Комиссия область партия комитетининг навбатдаги пленумига тайёргарлик кўриш юзасидан ўз аъзоларига КПСС Марказий Комитетининг партияга қабул қилиш ва партия сафини мустаҳкамлаш борасида Тошкент область партия ташкилоти ишидаги жиддий камчиликлар тўғрисида қабул қилган қарорини бажариш юзасидан район, шаҳар партия ташкилотлари фаолиятини ўрганиш вазифасини топширди

САМАРАСИ 4,14 МИНГ СЎМЛИК

ЎЗБЕКИСТОН қийин эрийдиган ва иссиққа чидамли металлар комбинатининг 13-цехида яна бир янги қурилма ўрнатилди. Тайёр маҳсулотларни ўраш учун резина халқаларини механик тарзда кесишда ишлатиладиган ушбу қурилма бир йилнинг ўзида цехга 4, 14 минг сўм маблағни иқтисод қилиш имконини беради.

У корхонанинг ишлаб чиқариш жараёнини механизациялаштириш ва автоматлаштириш бўлими ходимлари О. Сморчкова ва И. Заболотскийлар томонидан ихтиро қилинди.

А. ШЕРОВ.

Диққат, диққат...

«ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ» ГАЗЕТАСИ КУНИ

ҚАДРЛИ ДЎСТЛАР!

Сизни ва оила аъзоларингизни шу йил 19 август куни Ўзбекистон комсомоли 40 йиллиги номли маданият ва истироҳат боғида ўтказиладиган «Тошкент ҳақиқати» газетаси кунига

ТАКЛИФ ҚИЛАМИЗ.

Сиз бу ерда «Тошкент ҳақиқати» газетаси редакцияси коллективи, таниқли журналистлар, ёзувчи ва шоирлар билан учрашасиз. Санъаткорлар: хонанда, созанда, рақкосалар, сатира ва юмор усталари, аскиячилар хизматда бўлишади. Шунингдек, редакция ҳузуридаги ҳуқуқ, социалистик қонунчиликни тарғиб қилиш жамоатчилик кенгашининг аъзолари навбатдаги қабулни шу ерда ўтказадилар, савол-жавоблар, баҳс ва мунозараларда иштирок этишингиз мумкин. Газета ва журналларга, жумладан «Тошкент ҳақиқати»га ҳам шу ернинг ўзида обуна қабул қилинади. Китоб савдоси ва бошқа оммавий тадбирлар ҳам уюштирилади.

Шу куни байрамда фаол қатнашиб, унинг қизиқарли ўтишига ҳисса қўшасиз деган умиддамиз.

БАЙРАМ ТАДБИРЛАРИ ЭРТАЛАБ СОАТ 11.00 ДАН БОШЛАНИБ КЕЧГАЧА ДАВОМ ЭТАДИ.

• Касаба союз ҳаёти: ҳисобот ва сайловлар

РАИС НЕГА САЙЛАНМАДИ?

«Оҳангарон» совхози райондаги энг кўп тармоқли хўжаликлардан бири ҳисобланади. Хўжалик меҳнатчилари сабзавот, шунингдек, гўшт, сут, тухум ва бошқа чорвачилик маҳсулотлари ишлаб чиқариш ва давлатга сотишда салмоқли ўринларни эгаллаб келишаяпти. Коллектив эришаётган ютуқларда бригада, звено ва оила пудрати роли яққол сезилиб турибди.

Ернинг деҳқонлар қўлига бутунлай берилиши, баъзи маъмурий-бошқарув аппаратидаги штатларнинг қисқартирилиши ва энг муҳими, меҳнаткашлар манфаати йўлида амалга оширилган кўпгина амалий тадбирлар жуда катта самара бераяпти. Хўжалик касаба союз ташкилотининг яқинда бўлиб ўтган конференциясида доклад қилган касаба союз комитети раиси Э. Худойбердиев шу фактларни алоҳида тилга олди.

— Ютуқларимиз анчагина бор,— деди музокарада сўзлаган сувчи Азамат Эргашев.— Аммо совхознинг жуда кўп ишчилари шу давргача хўжаликда касаба союз ташкилоти ва бўлимлардаги унинг шохобчалари борлигини мутлақо сезмадилар. Чунки ўтган икки йил давомида касаба союз ташкилоти раҳбарларининг бригада ёки звеноларга чиқиб, деҳқонга амалий ёрдам берганини сезмадик. Ишчиларнинг маданий-маиший турмушини яхшилашда касаба союз ташкилоти қўшган ҳиссани бу ерда ўтирганларнинг биронтаси ҳам билмаса керак. Ҳатто аҳвол шу даражага бориб етдики, касаба союз комитети совхозда ташкил этилган пионер лагерига ҳам раҳбарликни тўла таъмин этолмаганлиги оқибатида унинг иши республика матбуотида кескин танқид қилинди. Лекин шундан кейин ҳам касаба союз ташкилоти ишда ўзгариш ясамади.

Музокарада сўзлаган иккинчи бўлим далачилик бригадасининг ишчиси Аҳмадали Ҳунаров ҳам Озиқ-овқат программасининг бажарилишини таъминлашда касаба союз комитетининг жанговарлик роли мутлақо сезилмаётганлигини таъкидлади. Илгари бўлганидек, ҳозир ҳам хўжаликдаги барча бригада ва звеноларда социалистик мусобақа шартлари қоғозда бор, холос. Одатда социалистик мусобақа шартлари мусобақадошлар ўртасида эълон қилинарди. Мен икки йилдан бери бригадамизда мусобақа бор-йўқлигини билмайман.

Маълумки, касаба союз комитети спортнинг оммавий турларини ривожлантириш билан ҳам жиддий шуғулланиши керак. Афсуски, ўтган икки йил мобайнида спортчи йигитлар футбол майдончаси учун ақалли кичик участка ололмаганлигини нима билан изоҳлаш мумкин? Аҳолига кино кўрсатиш эса энг қолоқ соҳага айланиб қолган. Касаба союз комитетининг раиси бу ҳақда партия мажлисларида бир неча марта огоҳлантирилишига қарамай ишда жиддий бурилиш ясамади.

— Ҳамма айбни фақат касаба союз комитетининг раиси устига ағдариш инсофданмас. Комитетнинг ўн бир аъзоси қаерга қаради? Нега бугун ҳисобот докладида комитет аъзоларининг иши ҳақида конкрет фикрлар айтилмади? Бундан ташқари дўконлардаги кундалик рўзғор молларининг тақчиллиги касаба союз комитетининг раҳбарларини мутлақо қизиқтирмайди. Магазинларда ҳамон пештахта остидан «чакана савдо»лар давом этаётганлигини ҳамма кўриб турибди. Чўпонлар учун кўчма савдолар фақат қиш пайтларидагина номига ташкил этилади. Комиссиялар мутлақо ишламайди. Бу ҳол комитет аъзоларининг биронтасини ҳам ташвишга солмади,— деди сўзга чиққан кекса коммунист-пенсионер Зойир Тоиров.

— Болалар боғчаларидаги ачинарли аҳвол ҳақида совхоз касаба союз ташкилотига бир неча марта ёзма равишда берган ахборотларимиз инобатга олинмади,— деди тарбиячи Фотима Назарова.— Оқибатда болаларга сифатсиз маҳсулотлар ажратиш, уларнинг талабларига жиддий эътибор бермаслик ҳоллари ҳамон давом этмоқда. Ўтган ҳисобот даврида биронта ҳам типовой болалар боғчаси қурилмаганлигини нима билан изоҳлаш мумкин?

Музокараларда сўзга чиққан совхоз директори У. Иброҳимов, биринчи бўлим бошлиғи А. Абдужалолов, бригада бошлиғи Ҳ. Холтўраев ва бошқалар ҳам совхоз касаба союз ташкилоти ишидаги жиддий камчиликларни очиб ташладилар.

Конференция делегатлари совхоз касаба союз комитетининг янги составини сайлашда соф демократик йўлни тутдилар. 11 киши комитет аъзолигига сайланди. Касаба союз комитетининг раислигига эса икки номзод қўйилди. Кўпчилик овоз билан иккинчи бўлимда бошқарувчи бўлиб ишлаб келган Собир Қурбонов касаба союз комитети раиси этиб сайланди.

М. ҚАЮМОВ,
Оҳангарон райони.

ТЎРТ ДАЪВОГАРДАН

ДЕМОКРАТИЯНИ ЎРГАНАЙЛИК

«ТОШКЕНТ трактор заводи» ишлаб чиқариш бирлашмаси бош директори бўлиш истагини билдириб тўрт киши ариза берди. Уларнинг уч нафари мазкур коллектив аъзолари. Бирлашма партия комитети секретари Ш. А. Алимов, ишлаб чиқариш диспетчерлик бўлими бошлиғи А. П. Казаков ва сифат бўйича бош директор ўринбосари А. М. Мелкумовлар эди. Даъвогарлар кўп йиллардан бери шу ерда меҳнат қилишади. Ишлаб чиқаришнинг оқсаётган томонларини, корхона тракторлари илгариги шуҳратини йўқота бошлаганлигини яхши билишади.

Бу муаммолардан директорлик лавозимига даъвогарлик қилаётган тўртинчи номзод — Чирчиқ қишлоқ хўжалиги машинасозлиги заводи директори В. А. Беляев ҳам хабардор эди. Негаки у ҳам ўз меҳнат фаолиятини шу корхонада инженерликдан бошлаган.

Сайлов натижалари кўпчилик корхонани иқтисодий жиҳатдан мустаҳкамлашнинг реалроқ программасини таклиф этган В. А. Беляевга ишонч билдирганини кўрсатди.

СУРАТЛАРДА: В. А. Беляев танаффус пайтида машинасозлар билан суҳбатлашмоқда; уларга танлаш ҳуқуқи берилганди.

В. МИЛЕНЬКИЙ расмга олган.

ЎзТАГ.

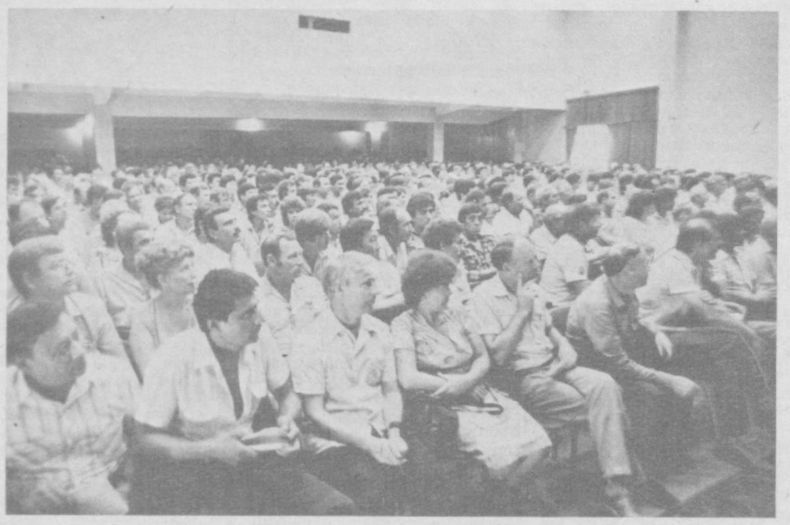

• ФАН ЮТУҚЛАРИ — ИШЛАБ ЧИҚАРИШГА

МАРГАНЕЦ ҲОСИЛДОРЛИКНИ ОШИРАДИ

ЛЕКИН БУ МИКРОЭЛЕМЕНТНИ ҚИШЛОҚ ХЎЖАЛИГИ ЭКИНЛАРИ УЧУН ЎҒИТ СИФАТИДА ЯЛПИ ҚЎЛЛАШНИ ЙЎЛГА ҚЎЙИШ КЕЧИКТИРИЛМОҚДА

МАЪЛУМКИ тупроқ таркибидаги у ёки бу элементнинг нормадагидан кам ёки кўп бўлиши унинг фильтрлаш ва намликни сақлаб қолиш хусусиятларига салбий таъсир қилади. Бу илмий жиҳатдан асосланган. Шунга қарамай қишлоқ хўжалигида химиявий ўғитлардан фойдаланишда экстенсив технологиядан ҳамон воз кечилаётгани йўқ. 1985 йилда ҳар гектар бошига тўйимли моддаси 100 процентли 285,5 килограмм минерал ўғит солинди. Агар экин майдонларига солинаётган ўғитлардан ўрта ҳисобда 18,7 процент фосфатли, 41,6 процент калийли ва 20,5 процент азотли озиқлантирувчи моддалар мавжуд деб ҳисобласак, унда бир гектар ҳайдаладиган ерга йил давомида 1310 килограмм химиявий модда тушаётган бўлади. Бунинг натижасида сув ҳавзаларимиз ҳам ифлосланяпти, сабзавот-меваларимизнинг таркиби ва таъми бузиляпти.

Тупроқнинг ифлосланиши асосан фосфат ўғити ҳисобига юзага келяпти. Чунки бу ўғитни ишлаб чиқаришда апатит ва фосфаритларнинг бошқа микроэлементлардан тозаланмаган табиий концентрати фойдаланилади. Маълумотларга қараганда фосфат ўғитлари таркибида 24 тадан кўп элемент, шунингдек, селен, кадмий, қўрғошин, уран, торий ва қатор бошқа заҳарли элементлар ҳам бўлади. Бу моддаларнинг тупроқда тўпланиши ёмон оқибатларга олиб келиши турган гап.

Республикамизнинг пахта билан банд бўлган экин майдонларида эса ернинг 30 сантиметрли устки қатламигагина ишлов берилади. Табиийки, бунда юқоридаги каби кўплаб заҳарли ва оғир металлар еримизнинг ана шу энг ҳосилдор устки қатламида тўпланади.

Лекин масаланинг бошқа томони ҳам бор. Химиявий элементлардан фойдаланишда бирёқламаликка йўл қўйилиши тупроқдаги баъзи элементларнинг камайиб кетишига ҳам сабаб бўлаяпти. Ваҳоланки қишлоқ хўжалиги экинларининг ҳосилдорлигини оширишда макроэлементлар қаторида турли микроэлементлар ҳам катта роль ўйнайди. Улар орасида бор, марганец, мис моддалари энг зарур элементлардан ҳисобланади. Улар фотосинтез ва модда алмашинуви жараёнларида ўсимликлар таркибида тупроқдан чиқиб кетади.

Чет элларда микроэлементларнинг тупроқдаги таркиби назорат қилиниб, нормаллаштириб турилади. Бизда эса бундай изланишлар ҳали лаборатория шароитидан чиққани йўқ. Тўғри, жойларда «Узсельхозхимия» республика илмий-ишлаб чиқариш бирлашмасининг бўлинмалари бор. Хўжаликлар уларга ҳар беш йилда буюртма бериб, экин майдонларининг уч макроэлемент — азот, калий ва фосфат бўйича хариталарини туздиришади. Экинлар химиявий ўғитлар билан ана шу асосда озиқлантирилади.

Лекин микроэлементлар ҳақида бу гапни айтиб бўлмайди. Фақат 1979 йилда бу ишга бир мартагина қўл урилди. Унинг харита-схемаси кичик миқёсли, бунинг устига тўлиқ бўлмади. Ваҳоланки мазкур усул агрохимия тадбирларини ҳар жиҳатдан комплекс илмий асосда ўтказишга имконият яратади. Бунинг учун карталаштириш асосида экин майдони тупроғида ўғит, ўсимликларни ҳар томонлама анализ қилиш ва улардаги макро ва микроэлементлар миқдорини аниқлаш лозим.

Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг Ядро физикаси институтида мазкур йўналишда изланишлар олиб борилмоқда. Биринчи навбатда марганец бўйича аналитик-агрохимик методика ва республика экин майдонлари тупроғидаги марганец ҳақида маълумот берувчи йирик кўламли харитани тузиш ишига киришилди. Қишлоқ хўжалигида марганецли аралашмалардан фойдаланиш узоқ тарихга эгалиги учун ҳам шу йўналиш танлаб олинди. Камбағаллашиб қолган тупроққа уни қўшиш азотли модда алмашишини тезлаштириш, пахтанинг етишиш муддатларини қисқартириш, тола сифатини яхшилашга ижобий таъсир қилишини кўрсатувчи изланишлар ҳам бор. Бунда тупроқ таркибидаги барча марганец эмас, балки унинг таркибидан ажралиб чиққан кислота таъсирида эрувчи маълум бир қисми — «ҳаракатланувчан» тури ўсимликларга ўтиши аниқланган. Шунинг учун тупроқдаги марганецнинг «ҳаракатланувчан» тури миқдорининг умумий миқдорига боғлиқлигини аниқлаш юзасидан тадқиқотлар ўтказилди. Айни бир вақтда тупроқ ва ўсимликларда мавжуд бўлган марганец миқдорини тез анализ қилиш имконини берадиган усул яратилди. Бу усул Тошкент, Хоразм, Сурхондарё ҳамда Сирдарё областларининг ўнлаб пахтакор хўжаликлари тупроғининг йирик миқёсли харитасини тузиш учун қўлланди. Шу иш доирасида фақат Тошкент областининг ўзида 110 минг гектар ердаги тупроқнинг 60 мингтага яқин намунаси анализ қилинди. Бу ишлар натижасига қараб тупроқдаги марганецнинг умумий миқдори билан ҳосилдорлик ўртасидаги боғлиқлик аниқланди. Ҳар килограмм тупроқдаги марганец миқдори 200 дан 1000 миллиграммгача кўпайганда пахта ҳосилдорлиги 20 центнердан 40—42 центнергача ортиши аниқланди. Демак, тупроқдаги марганецнинг миқдори ҳам шунча атрофида бўлиши керак. Тошкент областининг 60—70 процент ери марганец билан таъминланмаган, 20—25 проценти кам, фақат 10—15 процент ерлари таъминланган, холос.

Институт ходимлари ўн икки йилдан бери Тошкент ва Хоразм областлари хўжаликлари далаларида таркибида марганец бўлган ўғитлардан фойдаланиб, тажриба ўтказмоқдалар. 1987 йилда шу асосда озиқлантирилган 400 гектар ерда пахта ҳосилдорлиги гектар бошига 5—10 центнергача ошди. 1988 йилда эса тажрибалар республиканинг турли иқлимли ва тупроқ таркибига эга бўлган тўрт областида 500 гектардан ортиқ ерда ўтказилди. Уларда ҳам ҳосилдорлик гектар бошига 5—10 центнер ошди. Бундан ташқари пахта эрта пишди. Тола чиқиши кўпайди ва чигитлари тўлиқроқ бўлди. Лаборатория ва далаларда ўтказилган синовлар марганец билан кам таъминланган ерларга гектар бошига 5—12 килограммдан шундай модда солиш кераклигини кўрсатди. Областнинг шу усулни амалда синаётган икки хўжалигида бўлиб, мутахассислар билан суҳбатлашдик. Коммунистик районининг К. Маркс номли колхозида пахтани озиқлантиришда марганецдан 1985 йилдан бери фойдаланиб келинади.

— Марганецнинг ҳосияти кўп экан,— деди колхоз бош агрономи Елтай Илёсов.— Ўтган йилги тажрибадан гапира қолай. Шу йили чигит экишда атрофимиздаги «Ўзбекистон», «Правда», «Политотдел» колхозларидан ўн кун ортда қолиб кетдик. 30 июлда хўжаликлараро текшириш ўтказилганда ғўзаларимиз ривожда бошқа хўжаликлардагидан орқада қолаётганлигини таъкидлашди. Лекин биз машина теримига шу хўжаликлар билан бир кунда — 25 сентябрда тушдик. Бу, албатта, марганецнинг шарофати эди. План бўйича гектар бошига 26 центнердан пахта етиштириш белгиланган бўлса, бизнинг далаларимиз ҳосилдорлиги 27,2 центнерни ташкил этди.

Биз экин майдонларига марганецни ғўзалар шоналаш пайтида, иккинчи озиқлантиришда бошқа ўғитлар билан аралаштириб соламиз. Биологик шароитда ғўза шонасининг 60—65 проценти тўкилиб кетади. **Марганец билан озиқлантирилган ерда эса шонанинг тўкилиши камаяди. Бундан ташқари ғўзанинг юқори қисмидаги кўсаклар ҳам одатдагидан йирик бўлади.**

Худди шу фикрларни қишлоқ хўжалиги институтининг Ўрта Чирчиқ районидаги ўқув хўжалиги бош агрономи Ниёзқул ака Юнусов ҳам таъкидлади.

— Хўжалигимиз экин майдонларининг 40 процентига 50—60 йилдан бери пахта экилади,— деди у куюниб.— Ерларимиз ниҳоятда чарчаган. Шунинг учун 1987 йилда марганецдан фойдаланишни таклиф этишганда олдин шу тажрибани қўллаган хўжаликлар билан боғландик. Хоразм областининг «Правда» колхозида ишлатилган экан. Хўжаликдан марганец ҳосилдорликни гектар бошига 11 центнергача оширишга ёрдам берди, деган мазмунда хат келди. Ҳужжатни колхоз раиси, бош агрономи ва саккиз нафар бригадир имзолаган эди. Шу йили биз ҳам 230 гектар ерга марганец солдик. Шу майдондаги ғўзалар ривожини алоҳида эътибор билан кузатиб бордик. **Бу ерда ғўзалар одатдагидан тез шоналади ва сони ҳам кўп бўлди. Икки-уч кун илгари очила бошлади. Биринчи машина теримидаёқ ҳар гектар ердан бошқа ерлардагига нисбатан икки-уч центнергача кўп ҳосил йиғилди.**

Ядро физикаси институти олимларининг таъкидлашича, республикамиз пахта далаларида ўн икки йилдан бери марганец билан тажриба ўтказилмоқда. Шу давр мобайнида унинг самараси яхши бўлди. Буни жойларда ўтказилган тажрибалар кўрсатиб турипти. Лекин шундай бўлишига қарамай у ҳамон кенг миқёсларда қўлланилмаётганлиги, ҳали ҳам уни амалда текшириш давом этаётганлиги ачинарли ҳол эмасми? Унинг афзалликларига ишонқирамай қараш яна қанча ва қачонгача давом этиши мумкин?

Марганецни ишлатиш афзалликлари ҳақида ҳали кўп гапириш мумкин. **Пахта майдонлари у билан озиқлантирилганда ғўзанинг энг вильтга чалинувчан навлари ҳам мутлақ шу касал билан оғримаслиги амалда кузатилди. Ундан бошқа экинлар етиштиришда ҳам фойдаланиш мумкин. У каноп ҳосилини ҳам оширади.** Масалан, Коммунистик районининг К. Маркс номли колхозида 1987 йилда марганец солинган 3-бригада ерларига 1988 йилда каноп экилди. Шу йили 3-бригададан ташқари биронта бригада каноп етиштириш планини бажара олмади.

Ядро физикаси институти мутахассислари уни ҳатто сабзавот, картошка ва полиз экинларини етиштиришда ҳам ишлатиш мумкинлигини таъкидлашяпти. Бироқ, марганецни ерга муайян муддатда ва белгиланган миқдорда солишга қатъий амал қилиш керак. Тахминан ва назоратсиз солиш, айниқса тупроқ таркибини тўла ўрганмасдан ишлатиш салбий натижаларга олиб келиши тажрибада кўрилди.

Бу муҳим изланиш Ядро физикаси институти ҳузуридаги кам сонли олимлар группаси ташаббуси билан олиб бориляпти. Шунга қарамай ҳозирги пайтда пахтакорлар ўртасида уларнинг тажрибасига қизиқиш анча ортиб қолди. Тушаётган буюртмалар сони кўпайиб боряпти. Уларнинг эҳтиёжларини қондириш учун бу йил марганец солинадиган экин майдонларини 30—40 минг гектарга етказиш керак. Бу ҳажмдаги ишларни ташаббускорлар фақат хўжаликларнинг фаол ёрдами билан амалга оширишлари мумкин. Лекин бу чегара бўлиб қолмаслиги лозим. Яхши самара бераётган янгиликни яқин йиллар ичида бутун республикага ёйиш керак.

— Қолаверса марганец билан ўтказилган тажриба ерларимиз ҳосилдорлигини ошириш борасида олиб бориладиган изланишларимизнинг бир йўналиши холос,— дейди институт директори, Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг мухбир аъзоси У. Ғ. Ғуломов.— Пахта етиштирилаётган ер майдонларимизнинг 70 проценти эса фақат марганецгина эмас барча микроэлементларга чанқоқ. Буни бартараф қилиш учун аввало тупроқни ифлослантирган турли химиявий элементлардан тозалаш, барча зарур макро ва микроэлементлар бўйича кенг кўламли харитасини тузиш, тупроқ — ўсимлик — ўғит таркиби бўйича оралиқ анализни таъминловчи системани йўлга қўйиш лозим. Акс ҳолда экология муаммоси яна ҳам кескинлашиши табиий. **Бунинг учун институтда Давлат агросаноат комитетини жалб қилиб, ядро-физик анализ бўлинмасини ташкил этиш мақсадга мувофиқ бўларди. Фақат шу йўл билангина қишлоқ хўжалигини кўплаб химиявий элементлар бўйича аналитик маълумотлар билан таъминлаш мумкин.**

Институт мутахассислари шундай таклиф билан ўтган йилнинг сентябрь ойида республиканинг раҳбар органларига мурожаат қилган эдилар. Лекин унинг тақдири ҳамон ҳал бўлгани йўқ. Ваҳоланки, институт олимлари таклифларидан омилкорлик билан фойдаланиш эвазига пахтадан гектар бошига олинадиган ҳосилдорлик миқдорини ошириш билан бирга у билан боғлиқ бўлган кўплаб муаммоларни ҳал қилиш ва сабзавот-мева етиштиришни ҳам кўпайтириш мумкин.

Т. ТИЛЛАЕВ,
Ўзбекистон ССР Фанлар академияси Ядро физикаси институтининг катта илмий ходими, техника фанлари кандидати.
М. ҚОСИМОВА,
«Тошкент ҳақиқати»нинг махсус мухбири.

• Москвадан хат

«СОВЕТ ОЛИМЛАРИНИНГ КАШФИЁТЛАРИ»

Москва Давлат университети нашриётида шу номдаги икки жилдлик китоб босиб чиқарилди. Унда совет олимлари томонидан очилган кашфиётлар ҳақида қисқача маълумотлар берилган. Ўзбекистонлик олимлардан Ғ. Мавлонов, Ҳ. Қосимов, О. Акрамхўжаев, К. Зуфаров, Н. Деҳқонхўжаева, Б. Нудельман ва бошқаларнинг геология, медицина, химия технологияси ва биология соҳаларида яратган муҳим кашфиётлари ҳам маълумотлар тарзида берилган.

«ИСЛОМ»

«Сиёсий нашриёт» («Политиздат»)да «Ислом» номли атеист луғати босилиб чиқди. Агитатор ва пропагандистларга мўлжалланган бу луғатда жуда кўп термин ва сўзларга тушунтиришлар берилади. Терминларга илмий таҳлиллар келтирилади, содда ҳолдаги мазмуни тушунтирилади. Исломнинг қоида ҳамда ҳуқуқий нормалари, ахлоқ ҳақидаги кўрсатмалари характерлаб берилади. Ислом тарихи, унинг келиб чиқиши, ҳозирги вақтдаги роли ёритилади.

Луғатда 1917 йилнинг 6 декабрида В. И. Ленин томонидан кўрсатилган декретга асосан Ўзбекистон халқлари музейига берилган Усмон Қуръони ҳақида мақола берилади. «Совет Шарқи мусулмонлари», «Хотин-қизлар советлари», «Миллий масала», «Панисломизм», «Фалсафа», «Муҳаммад», «Хотира куни», «СССРда ислом», «Ислом демократияси», «Ислом революцияси», «Ислом ахлоқ ҳақида», «Ислом социализми», «Исломшунослик» мақолалари чуқур ва тушунарли қилиб ёзилган.

Ўзбек адабиётида учрайдиган «каромат», «эшон», «қори», «кофир», «меҳроб», «мулла», «мўмин», «таъзия», «табиб», «камина», «луқмон», «маҳр» каби ва бошқа кўпгина сўзлар мазмуни ёритилган.

Ўзларининг илмий тажрибалари, амалий ишлари ва асарлари билан диний ақида ҳамда кўрсатмаларнинг камчиликларини танқид қилган олим, маданият арбоблари ва ёзувчилар ҳақида ҳам маълумотлар, Ибн Сино, Абу Райҳон Беруний, Улуғбек, Форобий, Темур, Фитрат, Ҳамза Ҳакимзода Ниёзийлар ҳақида қизиқарли материаллар берилган. Ўзбекистоннинг тарихий ёдгорликлари бўлган Гўри Амир, Шоҳизинда, Шоҳимардон ҳақидаги маълумотлар китобхонда қизиқиш туғдириши табиий, албатта.

Луғат муаллифлари орасида ўзбекистонлик олимлар ҳам бор. Бундай луғат биринчи бор нашр қилиниши муносабати билан нашриёт ўз китобхонларига мурожаат қилиб, китоб ҳақида ўзларининг фикр-мулоҳазаларини билдиришларини сўрайдики, улар китобнинг кейинги нашрларида ҳисобга олинади.

ЧЕТ ЭЛЛАРГА САЁҲАТ

Совет туристларининг катта группаси Ўртаер денгизи мамлакатларига бориб қайтишди. Туристлар орасида Тошкент шаҳри ва областида яшовчи меҳнаткашлар ҳам бор эди. Улар Туркия, Греция ва Сурия Араб республикасининг тарихий обидалари, маданияти, санъати билан танишдилар. Шу мамлакатлар меҳнаткашлари билан учрашувларда бўлиб концертлар тингладилар, ўзлари ўзбек қўшиқ ва ўйинларини намойиш қилдилар. Суриянинг Басра шаҳридаги амфитеатрида ўтказилган совет ва суриялик ёшлар учрашуви, айниқса, катта таассурот қолдирди. Суриялик мактаб ўқувчилари концерти барча туристларга завқ бағишлади.

Қудрат АҲМЕРОВ,
СССР Журналистлар уюшмаси аъзоси.

• Болалар шифохонасида

АГАР ШАРОИТ ЯХШИЛАНСА...

Калинин районидаги «Зангиота» қишлоғида жойлашган болалар касалхонаси бош врачи Шавкат Умаров бизга ўзи ишлаётган даволаш муассасаси ҳақида қисқача гапириб берди.

— Кўриб турганингиздек, — дейди у, —биномиз жуда эски. Ҳар йили ремонт қилишга тўғри келади. Яқиндагина ходимларимиз кучи билан анчагина ишларни амалга оширдик. Лекин ҳали чаласи кўп.

Бу шифохонага асосан юқори нафас йўллари шамоллаган, зотилжам, рахит гипатропияси, қон томирлари касалланган болалар келтирилар экан.

Биз шифохонани айландик. Қулоқ, бурун, томоқ касалликлари бўлимида хоналар озода, салқин. Яқиндагина ремонтдан чиққанлиги билиниб турарди. Болаларнинг дам олишлари учун махсус заллар ташкил этилган, рангли телевизор ўрнатилган. Болали оналар бўлимида ҳам шундай шарт-шароитларни учратдик. Телевизор, ўйинчоқлар учун шкафлар, ўриндиқлар.

Шу пайтгача ҳали қишлоқ касалхоналарида болаларнинг ўйнашига жой ажратилганини кўрмаганимиз учун бу бизни анча севинтирди. Оналарнинг касалхона ҳақидаги фикрлари билан қизиқдик. Суҳбатдошимиз Мукаррам Ортиқова;

— Келганимизга икки кун бўлди,—дейди у.—Ўшанда беш ярим ёшли қизим Нодиранинг ҳарорати 40 даражадан юқори эди...

Она бошқа гапиролмади. Кўзларидан оқиб тушаётган ёшлари уни сўзлатишга қўймасди.

— Боламни тирик қолишидан умидимни узгандим. Минг раҳмат врачларга, ҳаётини қайтариб беришди. Ўзи яқиндагина шаҳар касалхонасида даволаниб чиққан эдик. Керакли дорилар топилмаса уйдагиларга айтиб юборишга мажбур бўлар эдим. Оналардан суриштирдим, бу ерда беморларнинг қўлдан дори олишларини эшитмадим.

Аҳволи оғир болалар жойлаштириладиган интенсив палатада Ўктам опа Исмоилова билан танишдик. Тўққиз ойлик набираларини олиб ётган эканлар.

— Касалхонама-касалхона юрганимизга анча бўлди. Бу ер шифо излаб келган тўртинчи жойимиз. Ҳар куни икки маҳал томчи дори юборишади. Ҳозир аҳволимиз анча яхши. Ҳар куни эрталаб сутли маҳсулотлар тарқатишади.

Беморларнинг таклиф ва истаклари ёзилган журналда педиатр-врачлардан Шоҳида Тўлаганова, Маъпура Қаҳҳорова, Фарида Рамазоновалар номига илиқ гаплар, чуқур миннатдорчиликлар билдирилган.

Касалхонада муаммолар ҳам кўп. Палаталарнинг кўпчилигига олтитадан кроват жойлаштирилган. Бу бир хонада 12 нафар одам нафас олади, деган гап. Бир ёшдан ошган болаларга кроват берилмаслиги эса оналарга қийинчилик туғдирмоқда. Ҳозир айни иссиқ кунларда уларнинг бетоб фарзандлари билан бир ўринда ётишлари оғир. Бундан ташқари бир палатада диагнози турлича бўлган болалар даволанмоқда. Мана шу масалалар ҳал этилса болаларнинг тезроқ тузалишига ёрдам берарди, деб ўйлаймиз.

Г. ШЕРМАТОВА.

КОЛХОЗЧИЛАР, СОВХОЗЛАРНИНГ ИШЧИЛАРИ, ГРАЖДАНЛАРНИНГ ШАХСИЙ ЁРДАМЧИ ХЎЖАЛИКЛАРИНИ ВА ЯККА ТАРТИБДА УЙ-ЖОЙ ҚУРИЛИШИНИ ЯНАДА РИВОЖЛАНТИРИШ ТЎҒРИСИДА

(Давоми. Боши 1-бетда).

Ўзбекистон ССР Давлат план комитети, Ўзбекистон ССР Давлат қурилиш комитети, Ўзбекистон ССР савдо министрлиги, Ўзбекбирлашув 1990 йил планида ва шундан кейинги йиллар планларида якка тартибда уй-жой қурувчиларга сотиш учун цемент, ғишт, шифер, ёғоч-тахта ва бошқа материаллар ресурсларини назарда тутсинлар.

Ўзбекбирлашув, Қорақалпоғистон АССР Министрлар Совети, область ижроия комитетлари барча колхозлар ва совхозларда аҳолидан ортиқча қишлоқ хўжалик маҳсулотини қабул қилиб олиш пунктлари ташкил этсинлар. Бундай маҳсулотни хонадонларнинг ўзида сотиб олиш учун махсус транспорт отрядлари тузсинлар ва айни вақтда улар учун қурилиш материаллари, боғдорчилик, полизчилик асбоб-ускуналари, ўғитлар, ўсимликларни ҳимоя қилиш воситалари ва бошқа саноат моллари савдосини уюштиришни назарда тутсинлар.

Қорақалпоғистон АССР Министрлар Совети, область ижроия комитетлари Ўзбекистон ССР Давлат агросаноат комитети ва Ўзбекбирлашув билан келишиб олиб, қишлоқ хўжалик маҳсулотини қайта ишлайдиган кичикроқ цехлар ва корхоналарни белгиланган муддатларда фойдаланишга топширилишини таъминласинлар.

Ўзбекистон ССР Министрлар Совети, Ўзбекистон ССР Давлат план комитети, Ўзбекистон ССР моддий-техника таъминоти давлат комитети, республика территориясида жойлашган машинасозлик корхоналари 1990 йил планида ва шундан кейинги йиллар планларида Ўзбекистон ССР Давлат агросаноат комитети ва Ўзбекбирлашув буюртмаларига мувофиқ қишлоқ хўжалик маҳсулотларини қайта ишлайдиган юқорида зикр этилган цехлар ва ишлаб чиқаришларни комплектлаш учун зарур ускуналар, узеллар ва буюмларни ишлаб чиқаришни назарда тутсинлар.

Қорақалпоғистон АССР Министрлар Совети, область ижроия комитетлари ва район ижроия комитетлари республика министрликлари ва идоралари билан биргаликда 1990—1991 йиллар мобайнида қишлоқ аҳоли пунктлари ҳамда боғдорчилик-полизчилик ширкатларини сув билан таъминлаш, электрлаштириш ва газлаштириш лойиҳаларини тузиб чиқсинлар ва қишлоқ хўжалиги, кооперативлар маблағи ва жалб этилган маблағлар эвазига беш йиллик охиригача газлаштириш, ичимлик сув билан таъминлаш ва электрлаштириш масалаларини тўла ҳал қилсинлар.

Ўзбекистон ССР автомобиль транспорти ва йўл хўжалиги министрлиги, «Узагрострой» Ўзбекистон ССР Давлат агросаноат комитети, колхозлар ва совхозлар буюртмасига кўра, шунингдек, бошқа буюртмачилар сўровига қараб, 1991—1995 йилларда хўжаликлар ичидаги асфальт ётқизилган йўллар қурилишини ниҳоясига етказсинлар.

Ўзбекистон ССР Давлат агросаноат комитети ва унинг жойлардаги органлари ,область ижроия комитетлари ва район ижроия комитетлари, колхозлар ва совхозларнинг раҳбарлари зиммасига 1990—1992 йилларда шахсий ёрдамчи хўжаликларни ёш чорва моллари, парранда, озуқа билан тўлатўкис таъминлаш, шунингдек агротехника ва ветеринария хизмати кўрсатиш вазифаси юкланди. Ўзбекистон ССР Министрлар Совети бир ой муддат ичида Қорақалпоғистон АССР ва ҳар бир область бўйича аҳолига қанча қорамол, қўй ва парранда сотилишини кўриб чиқмоқчи эканлиги маълумот учун қабул қилинди.

Шредер номли илмий-ишлаб чиқариш бирлашмаси, «Ўзбекистон» республика давлат—кооператив бирлашмаси, «Узсортсемовошч» мева, узум кўчатлари, сабзавот, картошка уруғи етиштиришни кўпайтирсинлар, барча колхоз ва совхозларда фирма савдосини ташкил этсинлар ва 1992 йилда шахсий ёрдамчи хўжаликларнинг ана шу маҳсулотга бўлган талабини тўла қондирсинлар.

Ўзбекистон ССР давлат меҳнат ва социал таъминот комитети, Ўзбекистон ССР адлия министрлиги, Қорақалпоғистон АССР Министрлар Совети ва область ижроия комитетлари Ўзбекистон ССР Давлат агросаноат комитети ва Ўзбекистон Касаба союзлари республика Совети билан биргаликда 1990 йилнинг 1 январига қадар колхозлар, совхозлар ва матлубот кооперацияси ташкилотлари билан тузилган шартномаларга кўра, шахсий ёрдамчи хўжаликда ишлаётган аёллар вақтини пенсия ёшига етганидан кейин уларга пенсия белгилаш мақсадида меҳнат стажига киритиш тартибини аниқлаб чиқсинлар. Ўзбекистон давлат банки 1989—1991 йиллар ичида якка тартибда уй-жой қурилишига узоқ муддатга мўлжаллаб қарз бериш учун молиявий ресурслар билан таъминлаш масаласини ҳал этсин.

Ўзбекистон ССР Давлат план комитети, Ўзбекистон ССР моддий-техника таъминоти давлат комитети, Ўзбекистон ССР Давлат агросаноат комитети, Ўзбекистон ССР Мелиорация ва сув хўжалиги давлат комитети, Ўзбекистон ССР Молия министрлиги, Ўзбекистон ССР Давлат қурилиш комитети, Ўзбекистон республика банки, Ўзбекбирлашув, Ўзбекистон ССР автомобиль транспорти ва йўл хўжалиги министрлиги, Ўзбекистон ССР маҳаллий саноат министрлиги, Ўзбекистон ССР алоқа министрлиги, «Средазгазпром» ишлаб чиқариш бирлашмаси, «Машхлопок» давлат ишлаб чиқариш бирлашмасига 20 кун ичида шахсий ёрдамчи хўжаликлар, якка тартибда уй-жой қурилишини кичик механизация воситалари, қурилиш конструкциялари, ускуналар, нормал меҳнат қилиш ва дам олиш учун зарур бўлган барча нарсалар билан таъминлаш юзасидан конкрет таклифларни тайёрлаб, республика Министрлар Совети тасдиғи учун тақдим этиш топширилсин.

Ўзбекистон ССР адлия министрлиги ва Ўзбекистон ССР Давлат агросаноат комитети мазкур қарор қабул қилиниши муносабати билан бир ой муддат ичида Ўзбекистон ССР ер кодексининг 81, 98, 99, 106, 141 моддаларига ва бошқа моддаларига ўзгартишлар киритиш тўғрисида Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумига таклифлар тақдим этсинлар.

Область партия комитетлари, Қорақалпоғистон АССР Министрлар Совети, область ижроия комитетлари, Ўзбекистон ССР Давлат агросаноат комитети аҳолининг шахсий ёрдамчи хўжаликларини ва якка тартибда уй-жой қуришни ривожлантириш билан боғлиқ бўлган масалаларни ўз вақтида тўла ҳажмда бажариш учун мансабдор шахсларнинг шахсий масъулиятини оширсинлар, ушбу программани бажариш фақат социал иқтисодий аҳамиятга эга бўлиб қолмасдан, айни вақтда сиёсий аҳамиятга ҳам моликлигини назарда тутиб, бу ишнинг бажарилишига ҳалал бераётган сансалорлик, бюрократизм фактлари пайи кескин қирқилсин.

Ўзбекистон ССР прокуратураси, Ўзбекистон ССР Ички ишлар министрлиги, Ўзбекистон ССР адлия министрлиги ер участкалари ажратиб бериш юзасидан белгиланган қонунларга қатъий риоя қилинишини таъминласинлар.

Ер участкаларини тақсимлаш бирон-бир шарт қўймасдан ва ҳақ олмасдан амалга оширилишини назарда тутиб, бирон-бир кимса шахсий фойда олишга ва хизмат мавқеини суиистеъмол қилишга ҳар қандай йўсинда уринишларнинг пайи қатъият билан қирқилсин.

Қорақалпоғистон АССР Министрлар Совети ва область ижроия комитетлари билан биргаликда ўтказилаётган текширувларнинг натижалари ҳақида ҳар кварталда жойларда ана шу ишнинг аҳволи ҳақида Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетига, Ўзбекистон ССР Олий Совет Президиумига, республика ҳукуматига ахборот берилсин.

Ўзбекистон ССР молия министрлиги Қорақалпоғистон АССР Министрлар Совети ва область ижроия комитетлари билан биргаликда бир ой муддат ичида қуйидаги таклифларни киритсинлар:

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумига — аҳолининг ўсиши ва унга зарур шароитлар яратилишини ҳисобга олиб, янги посёлка, қишлоқ ва овул советлари тузиш тўғрисида;

Ўзбекистон ССР Министрлар Советига — тегишли иш ҳақи фонди билан маҳалла комитетлари раислари штатларини ажратиш тўғрисида.

Колхозлар ва совхозларга хўжалик-молия фаолиятининг якунларига кўра, улар территориясида жойлашган посёлка, қишлоқ ва овул советлари ходимларини рағбатлантириш учун маблағлар ажратишга ижозат берилсин.

Ўзбекистон ССР Давлат қурилиш комитетига Ўзбекистон ССР Давлат агросаноат комитети, Ўзбекистон архитекторлар союзи билан биргаликда конкурс асосида шахсий уй-жойнинг энг яхши лойиҳаларини танлаб олиш ва шу йил охиригача бу лойиҳаларни Қорақалпоғистон АССР Министрлар Совети, область ижроия комитетлари ҳамда шаҳар, район ижроия комитетларига тақдим этиш вазифаси топширилсин.

Ўзбекистон ССР Давлат агросаноат комитети 1989 йилда аппаратнинг умумий сони ва иш ҳақи фонди доирасида, жойларда гражданларнинг шахсий ёрдамчи хўжаликларини ва якка тартибда уй-жой қуришни ривожлантириш юзасидан ишларнинг бажарилишини мувофиқлаштириб ва назорат қилиб туриш учун махсус бўлинма тузсин.

Мазкур қарор қандай бажарилаётгани ҳақида 1990 йилнинг 1 январи ва 1 июлида Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетига, Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумига ва Ўзбекистон ССР Министрлар Советига ҳисобот берилсин.

ХАЛҚ КОНТРОЛИ

• Область халқ контроли комитетида

ҒИШТ НЕГА КАМ ИШЛАБ ЧИҚАРИЛМОҚДА?

«Ташоблагрострой» қурилиш-лойиҳа бирлашмаси ва унинг бўлинмалари — 3-қурилиш материаллари ва конструкциялари комбинати ғишт ишлаб чиқариш бўйича технологик линиялар қувватидан унумлироқ фойдаланиш, маҳсулот сифатини яхшилаш, шартномаларни тўла бажариш йўлида самарали чоралар кўрмаяптилар. Текширув ўтказилган ғишт заводларида ишлаб чиқариш қувватларидан 43-80 процентга фойдаланилаётганлиги аниқланди. 3-қурилиш материаллари ва конструкциялари комбинати заводларида ўтган йили 62 миллион ўрнига 44 милион дона ғишт ишлаб чиқарилди, яъни пишириш печлари қувватининг 70 процентидан фойдаланилди. Бу йил ҳам аҳвол яхшилангани йўқ.

Шуни ҳам қайд этиш керакки, тузилган «Бахт», «Керамик», «Назарбек», «Маяк» ишлаб чиқариш кооперативлари ҳам лойиҳа қувватларини ўзлаштира олмаяптилар. «Бахт» кооперативи беш ойда пландаги 4,2 миллион ўрнига 3,6 миллион дона ғишт ишлаб чиқарди. Заводда ишлаб чиқариш технологиясига риоя қилинмаяпти, маҳсулот сифати стандарт талаби даражасида эмас. «Назарбек» кооперативи ўтган йили 8 миллион ўрнига 5,5 миллион ғишт ишлаб чиқарди. Планнинг бажарилмаслиги ва лойиҳа қувватидан тўла фойдаланилмаслигига асосий сабаб меҳнатни ташкил этиш даражасининг пастлиги ва меҳнат интизомининг бўшлигидир. Заводда тайёр маҳсулот сифатини аниқлаш лабораторияси бор, лекин ҳужжатларда ғиштнинг сифат даражаси кўрсатилмайди. Кооператив бу йил етти қурилиш ташкилотига шартнома бўйича маҳсулотни тўла етказиб бера олмади. Шу билан бир қаторда айрим ташкилотларга белгиланганидан кўп маҳсулот жўнатилди ва фонди бўлмаганларга бир миллион донадан кўп ғишт сотилди. «Керамик» кооперативида ҳам планлар бажарилмаяпти, маҳсулот сифати мижозларни қониқтирмаяпти.

Область халқ контроли комитетининг 1988 йил 21 апрелдаги қарорида ишлаб чиқариш қувватларидан фойдаланишни яхшилаш, шартнома тузган ташкилотларни биринчи навбатда маҳсулот билан таъминлаш комбинат бошлиғи М. Маҳмудовга кўрсатиб ўтилган эди. Текшириш натижалари комбинат раҳбарлари танқиддан тегишли хулоса чиқармаганликларини, область халқ контроли комитетининг қарорини бажармаётганликларини кўрсатди.

«Ташоблагрострой» лойиҳа-қурилиш бирлашмаси бошлиғи А. Киреев ғишт заводлари ишини яхшилаб боришга эътиборсизлик билан қарамоқда. Назоратнинг бўшаштириб юборилганлиги сабабли ташкил этилган кооперативлар кўрсаткичлари қониқарли эмас, шартномалар бажарилмаяпти, маҳсулот сифати ёмонлашиб бормоқда, планлар бажарилмаяпти.

Область халқ контроли комитети йиғилишида 3-қурилиш материаллари ва конструкциялари бошлиғи М. Маҳмудовга ҳайфсан эълон қилинди ва бошқа айбдорларга нисбатан турли чоралар кўрилди.

ЖАЗО ЎРНИГА... ҲИМОЯ

Текшириш натижалари шуни кўрсатдики лойиҳачи «Узгипросельхозводносн а бжение» ва бош пудратчи — республика яйлов-мелиоратив қурилиш бирлашмаси 483-кўчма механизациялашган колонна (собиқ бошлиғи Ю. Куколев, бош инженер А. Абрамов) томонидан Чиноздаги сув йўлини лойиҳалаш ва қуришда жиддий камчиликларга йўл қўйилган.

Қурилиш бошланиши олдидан ҳисоб-китоб ҳужжатлари икки карра тузилган бўлса-да, икковида ҳам қоидалар қўпол равишда бузилган. У яққол маълум бўлсада, институт авторлик назоратини олиб бормаган. Институт директори сифатсиз лойиҳа-смета ҳужжатлари тайёрлаган ходимларнинг масъулиятини ошириш ўрнига кўнгилчанлик қилиб ишни бўш ташлаб қўйган.

483-кўчма механизациялашган колоннанинг собиқ бошлиғи Ю. Куколевнинг айби билан ишлаб чиқариш жараёни лойиҳаси тузилмаган. Бу эса лойиҳа талаблари, иш сифатининг бузилишига олиб келди. Унинг устига ҳисоб-китоб ишларида кўзбўямачиликлар қилинган. Ошириб ва қўшиб ёзилган ишлар 200 минг сўмни ташкил этди.

Кўчма механизациялашган колонна ишида жиддий камчиликларнинг рўй беришига «Узагропромстрой»га қарашли республика яйлов-мелиоратив қурилиш бирлашмаси раҳбарлари, хусусан бирлашма бош инженерининг ўринбосари Е. Ким айбдордир. У план ва ижрочилик интизомини мустаҳкамлаш юзасидан изчил тадбирлар белгилаш ҳамда амалга ошириш ўрнига суиистеъмолчиликларга йўл очиб қўйди. Ҳатто у давлат интизомини бузганларни ҳимоя қилиш йўлига ўтиб олди.

Республика яйлов-мелиоратив қурилиш бирлашмасида қуйи ташкилотлар иши устидан назоратни бўшаштириб юборилган. Хўжасизлик, талон-тарожнинг олдини олиш ва ички резервлардан унумли фойдаланиш чоралари кўрилмаяпти. Ишдаги жиддий камчиликлар учун бирлашма бошлиғи М. Маҳмановга ҳайфсан, бирлашма бош инженерининг ўринбосари Е. Кимга қаттиқ ҳайфсан эълон қилинди. «Узгипросельхозводоснаб ж е н и е» институти директори А. Нурматов огоҳлантирилди.

● НАРИМАНОВ шаҳридаги Тошкент экспериментал тажриба механика заводи халқ назоратчилари тез-тез рейд ва текширишлар ўтказиб турмоқдалар. Уларнинг натижалари халқ контроли экранида акс эттириб борилмоқда. Суратда: халқ назоратчилари (чапдан) Г. Михайлова ва О. Кудрашовалар маҳсулот сифатини текширмоқдалар.

А. ЗУФАРОВ суратга олган.

ЭЛДА БЎЛМАСА, ЮРТНИНГ ИШИ ҚИЙИН

Озиқ-овқат программаси — умумхалқ иши

СССР халқ контроли комитети ишлаб чиққан Асосий йўналишларда шахсий ёрдамчи хўжаликларни кўпайтириш чораларини кўриш, бу борада хонадонларга ҳар томонлама ёрдам бериш халқ назоратчиларининг муҳим вазифаларидан бири деб белгиланган. Шунинг учун ҳам биз фаолиятимизда бу масалага эътиборни кучайтириб бораяпмиз. Эришилган тажрибаларни оммалаштираяпмиз. Хуллас қўлимиздан келганча кўмаклашаяпмиз.

Бундан икки йил бурун Сўқоқ қишлоқ Совети ва Калинин номли совхоз халқ контроли группалари ташаббус билан чиқишди, яъни шу территорияда яшовчи аҳоли эҳтиёжига яраша сомон тайёрлатиб беришни зиммаларига олдилар. Бу билан халқ контроли группалари аҳолига катта ёрдам қилдилар, хўжаликка ҳам қулай бўлди. Агар тажрибани очиқроқ айтадиган бўлсак бундай: арпа, буғдойга комбайн ўримга тушдими, бутун қишлоқ шу далага ёпирилиб чиқарди. Комбайн ишлаган жойда тиниб-тинчимай сомон йиғишарди. Совхоз ишига кам одам чиқарди. Чунки оилалар «қишлов планини» тўлдирмагунча тинчишмасди-да.

Хуллас бу бир ой оилалар учун ҳам, совхоз учун ҳам оғир кечарди. Кўп борди-келдиларга сабабчи бўларди. Халқ назоратчилари совхоз маъмуриятига ғалла ўрилиб бўлгач сомонни тойлаб ишчиларнинг эҳтиёжига яраша сотишни таклиф этди. Бу маъмуриятга маъқул келди. Одамлар айни оташ пуркайдиган иссиқ кунларда қийналиб, чангга беланиб сомон йиғиш ва ташишдан озод бўлишди. Совхоз машинасида уй-уйга элтиб бериладиган бўлди. Бир ёқда меҳнат интизоми яхшиланди. Икки томонлама ютилди. Бу тажриба ҳозир «Ленинобод», Энгельс номли, «Коммунизм», «Паркент», «Коммуна» совхозларида ҳам қўлланилаяпти.

Халқ назоратчилари ўтган йили уйма-уй юриб ёрдамчи хўжаликларнинг аҳволини ўрганиб чиқдилар. Чорваси бўлмаган хонадонларда суҳбатлар ўтказдилар. Кўпчилик ем-хашак етишмаслигидан нолиди. Халқ назоратчилари аҳолига ёрдам бериш мақсадида кўп маслаҳатлашдилар. Йўли топилгандай бўлди. Кейинги йилларда Паркент тоғли зоналарида зина шаклида 2000 гектар боғ-роғ, токзор ташкил этилди. Шубҳасиз бу томонларда мол боқилишига чек қўйилган. Лекин пичан бор-ку. Ана шу боғроғлар территорияси аҳолига бўлиб берилди. Шу ерлардан ҳатто қиш учун ҳам бемалол хашак ўриб олмоқдалар.

Шу каби резервларни қидириб топиб, улардан фойдаланиш туфайли районимизда ёрдамчи хўжаликларни анча кўпайтиришга эришдик. Агар 1985 йил райондаги хонадонларнинг 65 процентида чорва моллари бўлса, ҳозир 80 процент уйда мол-ҳол. Чангихисарак, Намданак, Заркент қишлоқларида эса бу рақам 90—95 процентни ташкил этади. Кейинги бир йилда қишлоқ хонадонларида қўй-эчки 1200 дан ортиқроққа, қорамоллар сони салкам 1000 бошга кўпайди. 1987 йилда шахсий ёрдамчи хўжаликлар давлатга 900 тоннадан кўпроқ сут сотган бўлсалар, 1988 йилда 1100 тоннага яқин сут сотишди. Шу йилнинг ўтган давридаёқ 800 тоннадан кўп сут давлатга топширилди.

Биз комитет йиғилишларида вақти-вақти билан ёрдамчи хўжаликлар масаласини кўриб чиқиб, камчиликларни бартараф этишга ёрдам бераяпмиз, илғор тажрибаларни эса оммалаштираяпмиз. Масалан, Чангихисарак қишлоқ Советининг ёрдамчи хўжаликлар масаласи билан қандай шуғулланаётгани ҳақидаги масалани кўриб чиқдик. Бу қишлоқ Советинг территотриясида кейинги икки йилда қорамоллар 323 бошга, қўй-эчки бир неча юзга кўпайган. Қишлоқ Советининг ташаббуси, ғамхўрлиги туфайли хўжаликлар билан шартнома тузилиб 150 тонна дон аҳолига сотилган, ҳар бир хонадонга ўрта ҳисобда 100 килограммдан омухта ем келтирилган.

Умуман омухта ем масаласига келсак, унинг камчилигини ҳисобга олиб, ҳар бир хонадондаги чорва молларининг сонига қараб одил бўлиб беришга интилябмиз. Район матлубот жамияти емни магазинга жўнатса-да, тақсимоти қишлоқ Советлари ихтиёридадир. Ўтган йили 353 тонна омухта ем шундай қоидада бўлиб берилди.

Ёрдамчи хўжаликлар ишини яхшилаш, уларга кўмаклашишда, айниқса Чангихисарак, Сўқоқ қишлоқ Советлари, «Паркент», Калинин номли совхозлар халқ контроли группалари намуна бўлмоқдалар.

Озиқ-овқат программасини бажариш жамиятимиз олдида турган энг муҳим вазифалардан биридир. Ёрдамчи хўжаликлар бу программани бажаришда алоҳида аҳамиятга эга. Элда бўлмаса юртнинг иши қийин дейишади. Бинобарин элда кўпайиши учун бутун имкониятимизни ишга солмоқдамиз.

С. САТТОРОВ,
Паркент район халқ контроли комитетининг раиси.

СИЛОС ТАЙЁРЛАШ БОШЛАНДИ

1989 ЙИЛДА районда 43 минг тонна силос тайёрлаш режаланган. Бунинг учун 1250 гектар ерга маккажўхори экилган. Агротехника тадбирлари ўз вақтида ўтказилган майдонларда маккажўхоридан мўл кўкпоя етиштирилди. Яқинда хўжаликларда силос бостириш ҳам бошлаб юборилди. Киров номли колхоз, «Коммунизм» совхозининг озуқакорлари дастлабки кунданоқ комбайнларни тўла қувват билан ишлатдилар. Умуман район бўйича кунига 11 та комбайндан фойдаланилмоқда. Ҳозиргача 150 гектар ердаги силосбоп маккажўхори ўрибйиғиб олинди.

Райондаги колхоз ва совхозларда силос бостиришга энди киришилган бўлса, дағал хашак жамғарилаётганига анча бўлди. Очиқ айтиш керак бу борадаги ишлар анча орқада қолаяпти. Масалан, район бўйича шу кунгача жами 22 минг тонна дағал хашак тайёрланди. Бу ўтган йилнинг шу даврига нисбатан 5 минг тонна камдир. Тўғри, Киров номли, «Ленинград» колхозлари, «Коммунизм», Калинин номли совхозларнинг озуқакорлари бу борада барча ички имкониятларни ишга солиб, оғир шароитда ҳам мўл ва сифатли дағал хашак тайёрлашга эришмоқдалар.

Афсуски, Ленин номли, Свердлов номли, Димитров номли колхозларда дағал хашак тайёрлашнинг аҳволи ниҳоятда мураккаб бўлиб турибди. Масалан, Ленин номли колхозда 2500 тонна дағал озуқа жамғарилиши белгиланган бўлса, тайёрланган хашак эндигина 753 тоннага етди. Свердловликларнинг аҳволи бундан ҳам оғир. Бу хўжаликда 625 тонна дағал озуқа бостирилди. Бу эҳтиёждан 3,5 баравар камдир. Бу гаплар Димитров номли колхоз озуқакорларига ҳам тегишли. Лўнда қилиб айтганда бу хўжаликларнинг меҳнаткашлари тезроқ ишда бурилиш ясашлари лозим. Акс ҳолда эртага кеч бўлади. Чунки ем-хашак жамғаришдаги фурсат тобора камайиб бораяпти.

М. ФАТТОҲОВ.
Ғалаба райони.

ЁНИЛҒИ ТЕЖАЛМОҚДА

● «Партия XXIV съезди» совхозида замонавий типдаги янги ёнилғи қуйиш станцияси қурилиши ниҳоясига етказилди.

Илгари автомашиналар учун ёнилғи-мойлаш материаллари пақирларда тарқатиларди. Натижада бир қисм ёнилғи исроф бўлиб, ташмачилик ҳоллари содир қилинарди. Янги станцияда бундай ҳолларнинг юз бериши эҳтимоли йўқ. Чунки, бундан буён ёнилғи аниқ ҳисоб-китоб асосида тарқатилади.

Автоматлаштирилган мазкур станциядаги барча ишлар бошқарув пультидан туриб бажарилади. Бу ерда ҳатто, келтирилган бензин ва солярка ҳам автоцистерналардан автомат равишда аниқ ҳисоб-китоб билан цистерналарга қуйилади.

Т. ТЎҚЛИБОЕВ.
Чиноз райони.

• Ҳарбий архивларни варақлаб

ЖАСУР ЖАНГЧИЛАРНИ ТАНИЙСИЗМИ?

Абдураҳмон ХОЛМАТОВ — 1913 йилда туғилган, Совет Армияси сафига Чиноз районидан чақирилган. Немис-фашист босқинчиларга қарши олиб борилган жангларда 87-гвардиячи ўқчи дивизиянинг 192-гвардиячи артиллерия полкида взвод командири сифатида иштирок этган.

1944 йил 29 апрелдан 9 майгача Севастополь шаҳри бўсағасида олиб борилган жангларда А. Холматов взводи жангчилари замбараклардан шиддатли ўт очиб, душманнинг артиллерия батареяси ва иккита станокли пулемётини яксон қилишди ҳамда уч взводча солдатларини қириб ташлашди.

Дивизия командири ўзининг 1944 йил 18 майдаги 011/Н номерли буйруғига мувофиқ кичик лейтенант А. Холматовни Қизил Юлдуз ордени билан мукофотлади.

* * *

Абдурауф Абдулазович ФАИЗОВ 1924 йилда туғилган, фронтга Паркент районидан йўл олган. Ёвуз душманга қарши 87-гвардиячи ўқчи дивизиянинг 264-гвардиячи ўқчи полки составида жанг қилган.

Литвани озод қилиш учун шиддатли жанглар давом этаётган 1944 йил июль куни Лувшики аҳоли пункти бўсағасида гвардиячи кичик сержант Фаизов ўз взводи жангчиларининг олдида борди. Душман траншеясига биринчи бўлиб бостириб борди ва гранаталар улоқтириб траншеядаги гитлерчиларга қирон келтирди.

Ўз жасорати билан жангчиларни олға бошлаб кетди ва Лувшики аҳоли пунктини озод қилишга муносиб ҳисса қўшди.

Дивизия командири ўзининг 1944 йил 20 августдаги 019/Н номерли буйруғига биноан А. А. Фаизовни Қизил Юлдуз ордени билан мукофотлади.

* * *

Вали АЛИНАЗАРОВ — 1919 йилда туғилган, Қизил Армия сафига Бекобод шаҳридаги Рабочая кўчасидан чақирилган. Гитлерчи босқинчиларга қарши олиб борилган жангларда 90-гвардиячи ўқчи дивизиянинг 268-гвардиячи ўқчи полки составида иштирок этган.

У Невелнинг ғарб томонидаги Глузовка аҳоли пункти яқинидаги душманнинг ўта мустаҳкамланган мудофаасини ёриб ўтиш учун 1944 йил 10 март куни ўтказилган жанговар операцияда қатнашиб, ўзининг матонатли ва жасур жангчи эканлигини намойиш қилди.

Рота жангчилари ҳужумга ўтганда Вали Алиназаров жангчи Король билан дадил олға ташланиб, бошқаларни ҳам орқаларидан эргаштириб кетдилар.

Душман траншеясига биринчи бўлиб бостириб борган икки азамат гранаталар ирғитиб ва ўз қуролларидан ўт очиб, 10 дан ортиқ гитлерчини гумдон қилиб, 8 фашистни асир қилиб олдилар.

Дивизия командири ўзининг 1944 йил 16 мартдаги 041/Н номерли буйруғига асосан Вали Алиназаровни III даража Шуҳрат ордени билан мукофотлади.

* * *

Айдар РАСУЛОВ 1914 йилда туғилган, фронтга Ғалаба районидан йўл олган. Ҳаёт-мамот жангларида 219-ўқчи дивизиянинг 710-ўқчи полки составида автоматчи сифатида иштирок этган.

1944 йил 26 июль куни танк десантида қатнашиб, мардлик намунасини кўрсатди. А. Расулов ўтирган танкка душман снаряди келиб тегиб, ёна бошлаганда гитлерчилар унинг экипажини асир қилиб олиш пайида олға интилишди. Шунда у фашистларнинг танкка яқинлашишларига йўл қўймаслик билан бир вақтда ярадор бўлган танк экипажини унинг ичидан олиб чиқиб, ҳаётларини сақлаб қолди.

А. Расулов душман қарши ҳужумини қайтариш пайтида автоматидан ўт очиб ва граната ирғитиб, 8 гитлерчини ер тишлатди.

Дивизия командири ўзининг 1944 йил 15 августдаги 030/Н номерли буйруғига мувофиқ автоматчи Айдар Расуловни Қизил Юлдуз ордени билан мукофотлади.

* * *

Содиқ СУЛТОНОВ — 1905 йилда туғилган, Совет Армияси сафига Орджоникидзе районидаги Байтқўрғон қишлоғидан чақирилган. Фронтда фашистларга қарши 134-ўқчи дивизиянинг 738-ўқчи полки составида бўлим командири сифатида жанг қилган.

1943 йил 16 август куни Смоленск областидаги Петерино қишлоғи бўсағаси учун жанг қилинганда С. Султонов душман замбарак ва миномётлардан тинимсиз ўт очиб, ҳаёт учун хавфли вазият вужудга келганлигини писанд қилмай, дарҳол ўз бўлими жангчиларини душман позициясини ишғол қилишга дадил бошлаб кетди.

Сержант С. Султоновнинг ўзи 8 гитлерчини гумдон қилиб, жанговар вазифанинг бажарилишига муносиб ҳисса қўшди.

Дивизия командири 1943 йил 3 сентябрдаги 177/Н номерли буйруғига биноан Содиқ Султоновни Қизил Юлдуз ордени билан мукофотлади.

* * *

Ҳошим ЎЛМАТОВ — 1902 йилда туғилган, фронтга Ўрта Чирчиқ районидаги Қорасув қишлоқ Советидан жўнаган. Босқинчиларга қарши олиб борилган жангларда 380-ўқчи дивизиянинг 1264-ўқчи полки составида замбаракчи сифатида иштирок этган.

1945 йил 16 январь куни Белосток областининг Макувск районидаги Плинки қишлоғи яқинидаги душманнинг мустаҳкамланган пунктини ишғол қилиш учун жанг қилинганда, ўз замбараги билан пиёдаларнинг жанговар тартибида бўлган Ҳ. Ўлматов уларнинг Руж дарёсидан ўтиб олишларини қўллаб-қувватлаб турди. Кўриб отиш позициясидан ўт очиб, фашистларнинг 3 та пулемёт нуқтасини ва 8 гитлерчини яксон қилди ва пиёдаларнинг олға силжиши учун йўл очилди.

Дивизия командири ўзининг 1945 йил 22 январдаги 202/Н номерли буйруғига асосан Ҳошим Ўлматовни Қизил Юлдуз ордени билан мукофотлади.

Мажид САМАДОВ.

«ИНДАМ» НИТРАТЛАРНИ АНИҚЛАЙДИ

Яқин-яқинларга қадар озиқ-овқат маҳсулотларидаги нитратларни аниқлаш кўпчилик учун жуда мураккаб жараён ҳисобланарди. Бунинг учун махсус лабораторияларга бориб, унда кўплаб вақт сарф қилиш керак бўларди.

Собир Раҳимов район комсомол комитети қошида тузилган «Статус» ёш ижодкорларнинг илмий-техник маркази аъзолари бу муаммони ҳал қилдилар. Улар ихтиро қилган «Индам» индикатори ўзининг оддийлиги билан ажралиб туради. Индикатор чизиқли қоғоздан иборат бўлиб, унга тарвуз, қовун, бодринг шарбатларини томизиш ёки бўлмаса сарҳил картошкани қирқилган жойини теккизиб олиш кифоя. Қоғознинг ранги ўзгаришига қараб, ундаги нитратлар миқдорини, уларнинг нормадан ортиқлигини аниқлаш мумкин.

Индикаторни ўзингиз билан бозорга ҳам олиб боришингиз мумкин. Унинг сақланиш муддати 100 кун. Индикатор жилдининг герметиклигига шикаст етмаса, унинг қатламига ҳаводан азот кирмаса, у бир йил давомида ҳам бузилмайди.

«Статус» ана шундай индикаторларни ҳафтасига 15 минг дона тайёрлаш имконига эга.

А. ШЕРОВ.

«ХЎЖА НАСРИДДИН АВЛОДИ» УНВОНИ УЧУН

Ўзбекистон Ленин комсомоли Тошкент область комитети ҳузурида фаолият кўрсатаётган «Диёр» область ёшлар муаммоларини мувофиқлаштириш маркази «Арқон» сатира ва юмор ижодий бирлашмаси кулгисеварлар фестивалида қатнашиш учун конкурс ўтказмоқда.

Конкурс программасидан ўзбек тилида аския, рус тилида сатирик ёзувчилар ва артистлар беллашуви, сатирик плакатлар, фотосуратлар ва карикатуралар кўргазмаси жой олган. Ғолиб чиққанларга «Хўжа Насриддин авлоди» унвони ва махсус совринлар берилади. Шунингдек, ғолибларга «Арқон» машғулотларида қатнашиш учун таклифномалар берилади.

А. ФОЗИЛОВ.

РАҚҚОСАГА АТАЛГАН МАХСУС АСАР

М. Қориёқубов номли ўзбек давлат филармониясининг яккахон раққосаси Д. Шукуржонова учун композитор Н. Норхўжаев «Бахт қуши» деган янги асарини яратди. Дилором СССР халқ артисти Галия Измайлова саҳнага қўйган бу рақсни илк бор хорижий томошабинлар ҳузурида гастролда бўлганида — Ҳиндистон ва Непалда ижро этганди. Энди тошкентлик томошабинлар ҳам ана шу хореографик композиция билан танишдилар.

Д. Шукуржонова репертуарида араб, ҳинд, афғон ва шарқдаги бошқа халқларнинг рақслари бор.

Чемодандаги коллекция

Тошкентлик китобсевар Эдуард Манашеровнинг хонаки кутубхонасида мингдан ортиқ китоб бўлсада, уларнинг ҳаммаси чоғроқ бир чамадончага жойлашади. Гап шундаки, у жажжи нашрларда коллекция тўплаган. Уларнинг энг кўпчилигини 120 китобдан иборат «Лениннома» ташкил этади. Пушкин асарлари тўплами, «Китоб ва замон» туркуми қизиқарлидир. Коллекцияга Ўзбекистонда чиқарилган барча кичик нашрлар тўпланган. Улар орасида Ибн Сино, Мунис, Муқимий, Фурқат, Ғафур Ғулом, Зулфия, асарлари бор. Иосиф Уткиннинг 1942 йили Тошкентда чиқарилган шеърий тўплами ҳам диққатга сазовордир.

(ЎзТАГ).

• Санъатимизнинг ёш кучлари

ИЗЛАНИШ ВА МЕҲНАТИГА ЯРАША

ЯҚИНДА Ўзбекистон Рассомлар союзининг плакат бўлимида ёш мусаввир Неъмат Ҳакимовнинг ижодий ҳисоботи бўлиб ўтди. Йиғилганлар ўз ҳамкасблари Москва областидаги «Сенеж» ижод уйида яратиб келган кўплаб плакат намуналарини, бўлажак асарларнинг қораламаларини ҳамда лавҳа-чизгичларни катта қизиқиш билан кўриб, сўнгра муҳокама қилдилар.

«Алишер Навоий» портрет-плакатини рассом узоқ изланишлар натижасида алоҳида меҳр билан яратган. Унда улуғ бобокалон шоир, мутафаккир ва давлат арбоби чеҳрасидан нур ёғилиб турган чиройли қиёфада акс эттирилган. Тасвирда қўлланган нозик нимпушти, зарғалдоқ, оч жигарранг, зангор бўёқлар аниқ чизгилар билан уйғунлашиб кетган. Ҳошияларига ўзбекча, русча ва инглизчада гўзал ҳуснихат билан «Алишер Навоий» деб ёзилган. Оқ ва зангор рангларнинг кўпроқ ишлатилиши асарга ўзгача сокинлик ҳолатини берган. Алишер Навоий чеҳрасига разм солар экансиз, унинг беғубор кўзларидан ёғилиб турган самимийлик учқунларини илғагандек бўласиз.

Мусаввирнинг «Монокультура» номли сатирик плакати эса ўзининг мавзу жиҳатидан долзарблиги ҳамда кескин образлилиги билан эътиборга лойиқ. Асарда республикамиз қишлоқ аҳлининг пахта яккаҳокимлиги исканжасида қолганлиги таъсирчан чизгилар ва қуюқ бўёқлар орқали ифодаланган. У сизни мулоҳаза юритишга ундайди. Асарни кузатар экансиз, деҳқон оиласининг фаровон турмуш кечиришига тўсқинлик қилаётган қусурлар ҳақида ўйлашга мажбур бўласиз. Маънавий, маърифий, ахлоқий ва экологик ҳалокатларнинг сабабларини, байналмилаллликдаги баъзи узилишларнинг туб моҳиятини уқиб олишга ундовчи фикрлар уммонига шўнғийсиз... Ҳа! Болалар ўлимининг кўплиги, қуриётган Орол, маънавий ва моддий қашшоқ ҳаёт кечириш пахта яккаҳокимлигининг оқибати эканлиги эндиликда барчага аён. Мазкур асар композицион қурилиши ва тасвир воситалари жиҳатидан ўзига хос тарзда, кўп маъноли фикрни мужассамлаган яхлит чизги сифатида ҳал этилган. Унда пахта яккаҳокимлиги тушунчаси рамзий образ — мияси фақат пахта билан тўлган, шу туфайли барча социал ва маданий бойликлардан маҳрум бўлган кишининг калласи пахта чаноғига ўхшатиб чизилганлиги, унинг ичида пахтадан бўлак ҳеч нарса йўқлиги, бошқа ҳаёт неъматлари ҳақида ўйлашга вақти тақчил эканлиги, тирикчилик эзиб қўйганлиги кўрсатилади. Плакатнинг юқори қисмидаги «монокультура» сўзи ёзилмаган тақдирда ҳам асарнинг кочиримлиги, кенг маъноли мазмуни тушунарлидир.

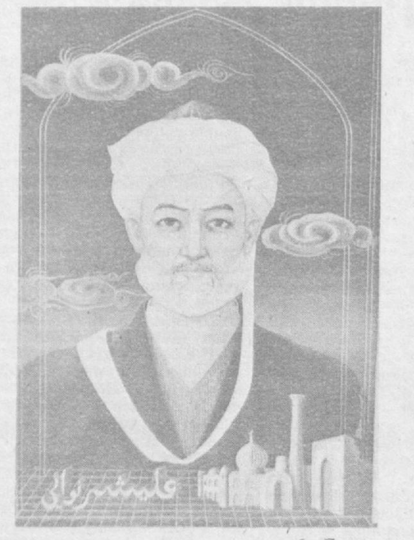

«Уйингизга тинчлик!», «Янги асрга эски юкларсиз борайлик», «Тинчлик—олам саломатлиги» каби бир қатор маҳоратли бажарилган, рангдор, бадиий ечими пухта ҳал этилган плакатлар ҳам ижодий сафар давомида яратилганлиги рассомнинг фаоллигидан далолат беради.

1985 йилдан буён плакатлар яратиш борасида изланиб, Бутуниттифоқ ва республика кўргазмаларида, халқаро конкурсларда иштирок этиб келаётган мўйқалам соҳибининг «Ичкиликбозлик — жиноят!», «Гиёҳвандлик ўз бошингга етади», «Ўзаро ҳамжиҳатлик — тинчлик гарови!» каби асарлари санъат ихлосмандларига манзур бўлди. Унинг бир қанча бадиий баркамол ишлари «Ўзбекистон», «Медицина» нашриётлари томонидан кўп нусхаларда чоп этилди. Мусаввир Ўрта Осиё ва Қозоғистон республикалари зонал кўрик-конкурсининг рағбатлантирувчи ҳамда республика плакатлар конкурсининг учинчи мукофотига сазовор бўлди.

— Устозларим — СССР Рассомлар союзининг аъзолари Н. Д. Тен ва Н. У. Абдуллаев менга доимо ўзларининг қимматли маслаҳатлари билан ёрдам бериб туришади,— дейди ёш мусаввир.— Шунинг учун уларнинг ишончларини оқлашга ҳаракат қилаяпман.

Н. Ҳакимов ижодий имкониятларининг яна бир қирраси намоён бўлаётган санъат тури — ҳайкалтарошликдир. Жумладан, у яратган «А. Қодирий бюсти» республика тарихий ва маданият ёдгорликларини сақлаш жамиятининг Тошкент бўлимига қарашли «Тарғибот уйи» жойлашган Абулқосим мадрасасининг улуғ ёзувчи маълум муддат яшаган ҳужрасида намойиш қилинмоқда.

— Ҳайкалтарошлик билан кўпдан буён шуғулланcам-да, лекин ишларимнинг асосий қисмини кенг жамоатчиликка ҳавола этганимча йўқ,— дейди ижодкор.

Ёш рассом Н. Ҳакимов бутун дунёда тинчликнинг мустаҳкамланиши, республикамизнинг кўп миллатли халқи баҳамжиҳат ва фаровон ҳаёт кечириши, болалар ўлими камайиши, пахтакорлар меҳнати қадрланиши, экологик мувозанат тикланиши, миллий масала, шу жумладан, тил масаласи ижобий ҳал этилишига қатъий ишонади. Шунинг учун у бундан кейин ҳам халқимизнинг бахтли турмушини тараннум этувчи плакат ва ҳайкалтарошлик асарларини яратиш орзусида. Биз унинг бу ниятлари амалга ошишига тилакдошмиз.

Б. ТОЖИЕВ,

Низомий номидаги Тошкент Давлат педагогика институтининг бадиий-графика факультети ўқитувчиси.

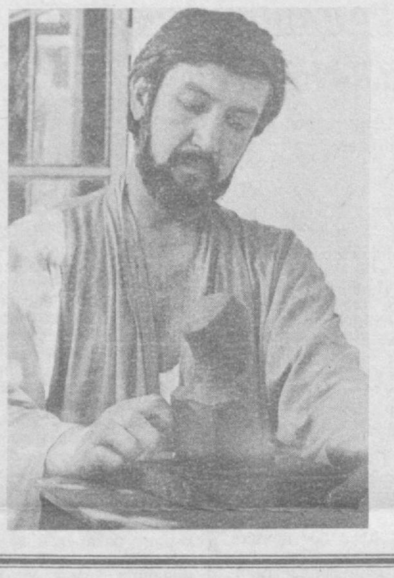

Суратларда: Н. Ҳакимов ўз ижодхонасида; рассом асарларидан намуналар.

МАКТАБДАГИ ЦЕХЛАР

Мактаб билан ишлаб чиқариш корхоналарининг ҳамкорликда иш олиб бориши ҳар икки томонга ҳам фойда келтирмоқда. Ёшлар бекорчилик ўрнига фойдали меҳнат билан шуғулланиб ҳунар ўргансалар, корхоналар ёш ишчиларга эга бўлиш билан бирга айрим эҳтиёт қисмларни ёшлар меҳнати орқали қўлга киритмоқдалар.

«Ўзбексельмаш» ишлаб чиқариш бирлашмаси 88-мактабда ишлаб чиқариш цехи ташкил қилди. Бу ерда ўқувчилар дурадгорлик касбларини ўрганиш билан бирлашмага турли деталларни ишлаб берадилар.

Ўзбекистон ССР ва Ўзбекистон Компартиясининг 50 йиллиги номли тикувчилик ишлаб чиқариш бирлашмаси, 21-, 51-, 80-мактабларни тикув машиналари билан таъминлаб, у ердаги қизларга чеварликни ўргатиш билан бир қаторда болалар учун кийим-кечаклар ишлаб чиқармоқдалар.

Охунбобоев номидаги бош кийимлар фабрикаси 70-мактаб, тамаки фабрикаси 9-мактаб, «Главпочтамт» бирлашмаси 17-мактабда бу йилдан бошлаб ишлаб чиқариш цехлари ташкил қиладилар.

С. СУЛТОНОВ.

ФАЗОГА ИНТИЛИБ

ЧИНОЗДАГИ ўрта мактаблар ўқувчилари бўш вақтларининг кўпгина қисмини моделлаштириш тўгаракларида ўтказишга сарф этадилар. Айниқса Д. Султонов раҳбарлик қилаётган космик ракеталарни моделлаштириш тўгараги ўсмирлар орасида катта қизиқиш уйғотмоқда. Ҳозирги кунга келиб мазкур тўгаракка 70 дан зиёд ёшлар аъзо бўлишган. Улар бу ерда турли классдаги космик кемаларнинг моделларини ясаш сирларини ўрганмоқдалар. Тўгарак қатнашчиларидан Т. Акромов, Р. Қаҳрамонов, Р. Таюнов ва бошқалар ўз қўллари билан яратган «Союз», «Метеор», «Кентавр» аппаратлари билан турли мусобақаларда иштирок этиб келишаяпти. Улар область биринчиликларида бир неча бор совринли ўринларга сазовор бўлишган.

С. КУКУШКИН.

СУВ ҲАВЗАЛАРИ БОЛАЛАРГА

«Висотстрой» тресті ўзининг катта сув ҳавзасига эга. Айни кунларда бу объект пионер ва ўқувчилар ихтиёрига бериб қўйилган.

Гап шундаки, пойтахтимизнинг Киров райони халқ таълими бўлими илтимосига кўра турли муассаса ва ташкилотларга қарашли сув ҳавзаларидан пионер лагерлари фойдаланишига рухсат берилди.

Район территориясида жойлашган пионер лагерларидан ўндан ортиғида дам олаётган болалар Тошкент давлат жисмоний тарбия институти, электрон техника заводи, «Дельфин» кооперативи сув ҳавзаларида бемалол чўмилиб, чиниқмоқдалар.

Шунингдек, турар жойлардаги ўсмирлар клублари аъзоларига ҳам ҳавзаларда чўмилиш учун рухсат берилди.

С. ОДИЛОВА.

БУГУН ҲАЙВОНОТ БОҒИДА

— Илгари сезган бўлсангиз кассамиз олди ҳамиша билетга навбат кутиб турган кишилар билан гавжум бўларди,— дейди Тошкент ҳайвонот боғи директорининг ўринбосари Игорь Владимирович Музиченко.— Автомат кассалар пайдо бўлгандан буён одамлар навбат кутишдан кутилишди. Темир қутига беш тийин ташлаб метрога қандай кирсангиз, бу ерда ҳам 20 тийин ташлаб енгилгина боғ ҳовлисига ўтиб кетаверасиз. Мактабгача ёшдаги болалар учун эса алоҳида йўлак бор. Улар боққа бепул киришади.

Янги тартиб жорий этилгач кассир ва контролерларга ҳожат қолмади. Улар штати қисқартирилиб, анчагина маблағ иқтисод бўляпти. Бу маблағ ҳисобига болалар учун видеозал қурилди, автомат ўйинчоқлар ўрнатилди. Боққа келган болалар ва катталарнинг зерикмаслиги учун қўшимча сайилгоҳлар яратилди.

— Ҳайвонот оламида ҳам янгиликлар борми!

— Ҳа, боғимиз яна бир ғаройиб парранда тури билан бойиди,— суҳбатни давом эттирди Игорь Владимирович,— турако деб аталадиган бу қуш асосан Гвинеяда учрайди. Турако каккулар оиласига мансуб, лекин ранги тамомила бошқача. Патлари тўқ яшил рангга бўяб қўйилгандек тиниқ. Биттасини олиб, сувга солсангиз сув яшил рангга киради. Агар қуш ёмғирда қолса патларидан гўё яшил бўёқлар ерга оқиб тушаётгандек туюлади. Ҳозир олти жуфт туракони сақлаяпмиз. Уларни шу ерда кўпайтириш ниятидамиз.

Айни кунда бурама шохли тоғ эчкилари олиб келишга ҳам тайёргарлик кўрилмоқда. Бунинг учун махсус жойлар ҳозирланяпти. Келажакда боғ яна бир қатор парранда ва ҳайвонлар тури билан бойийди. Ветеринария врачлари ҳар бир жониворнинг соғлом ўсиши, кўпайиши учун зарур чораларни кўрмоқдалар.

Р. УСМОНОВА.

ВАҚТ ҒАНИМАТ, ОБУНА БЎЛДИНГИЗМИ?

Ҳурматли газетхонлар! 1990 йил газета ва журналлари учун обуна қилиш давом этмоқда Келаси йил ҳам «Тошкент ҳақиқати» газетасини мунтазам олиб туришни истасангиз шу кунларда унга обуна бўлишни унутманг. Бунинг учун «Союзпечать» агентлигига ёки иш жойингиздаги, ўқув юрти ва турар-жойингиздаги жамоатчи матбуот тарқатувчиларга мурожаат қилсангиз бўлади. Улар Сизни келаси йил матбуоти учун обуна қилиб қўйишади.

«Тошкент ҳақиқати»га обуна исталган муддат учун чекланмаган миқдорда қабул қилинади.

Газетанинг ОБУНА БАҲОСИ бир йилга 7 сўм 68 тийин, олти ойга — 3 сўм 84 тийин.

ИНСПЕКТОРЛИК — МЕТОДИК ХИЗМАТ

МАКТАБ ислоҳоти талабларига биноан жойларда ягона инспекторлик-методик хизмати ташкил этила бошланди. Бундай тажриба ўчоқлари областимизда биринчилардан бўлиб Олмалиқда иш бошлади.

Шаҳар халқ таълими бўлими ҳузурида фаолият кўрсатаётган мазкур марказ инспекторлик группаси билан методика кабинетини ўз атрофига бирлаштирди. У шаҳардаги фанлар секцияларига ҳам бевосита раҳбарлик қилади.

Таянч мактабларда зона кенгашларини уюштириш билан шуғулланиш тадбирлари кўрилди. Шу билан биргаликда методик ишларнинг қатор янги самарали формаларини жорий этишга киришилди. Моҳир педагоглар билан учрашувлар ўтказиш, ўқитувчилик маҳорати кўриги бўйича методик ҳафталикларни уюштириш, умумлаштирувчи конференцияларни ташкил этиш сингарилар ҳам кўзда тутилди.

Янги ўқув йилидан бошлаб ўзлаштирилиши қийин бўлган мураккаб дарс мавзулари бўйича маслаҳатлашувлар ўтказишга киришилади. Билимлар сифатини назорат қилиш группалари иш бошлайди.

Бу каби методик, педагогик таълимий ишларни олиб боришда янги тузилган «Изланиш» педагогик клуби яқиндан ёрдам беради.

А. АЛИЕВ.

Муҳаррир **Н. НАСИМОВ.**

РЕКЛАМА ВА ЭЪЛОНЛАР

ТОШКЕНТ ДАВЛАТ ЦИРКИДА

18 АВГУСТДА

ЯНГИ МАВСУМ ОЧИЛАДИ

МОСКВА ЦИРКИ АРТИСТЛАРИНИНГ

Гастроллари

2 БЎЛИМДАН ИБОРАТ
КАТТА РАНГ-БАРАНГ ПРОГРАММА

ТОМОШАЛАР: соат 19.30, шанба куни — соат 16, ва 19.00да, якшанба куни — соат 12, 15, 18.00да БОШЛАНАДИ.

Олдиндан билетлар сотиш кассаси очиқ.

КОЛЛЕКТИВ БЎЛИБ ТУШИШ УЧУН БУЮРТМАЛАР ҚАБУЛ ҚИЛИНАДИ.

Қишлоқ жойлардан келган томошабинларнинг буюртмалари навбатдан ташқари амалга оширилади.

Касса дам олиш кунисиз, соат 10 дан 20.00 гача ишлайди.

Справкалар учун телефонлар — 44-35-91, 44-34-84, 44-28-04.

ТОШКЕНТ ШАҲАР «БАХТ УЙИ» ВА ЛЕНИН КОМСОМОЛИ НОМЛИ МАРКАЗИЙ МАДАНИЯТ ВА ИСТИРОҲАТ БОҒИ

20 АВГУСТДА

СИЗЛАРНИ

БОҒ САЙИЛИГА ТАКЛИФ ЭТАДИЛАР

САЙИЛДА:

«СИЗГА БАХТДАН ТАХТ ТИЛАЙМИЗ».

Ёш келин-куёвлар ва олтин, кумуш тўйларини нишонлаётган оилалар иштирокида тантана. Тантанада «ҚИЗИЛ ЧИННИГУЛ» ансамбли ва Сулаймоновлар оилавий ансамбли қатнашадилар.

Солистлар: ГУЛБАҲОР ВА ФАРРУХ СУЛАЙМОНОВлар.

«Качал полвон» Республика қўғирчоқ театрининг спектакли,

«Қўшиқларим сизга армуғон».

Лирик хонанда ШАМСИТДИН НУРИТДИНОВ куйлайди.

«ТУРМУШ ЧОРРАҲАЛАРИДА» номли давра суҳбати.

Суҳбатда ёзувчи ва шоирлар, тиббиёт ходимлари, бахтиёр оилалар соҳиблари ва юстиция ходимлари қатнашадилар.

«ТЎЙЛАРИМИЗ ҲАҚИДА ЎЙЛАРИМИЗ» номли давра суҳбати.

«ТЎЙЛАР МУБОРАК», «ТЎЁНА» ансамбллари концерти.

Энг яхши қўшиқ ва рақслар учун конкурс.

Миллий кураш бўйича республика чемпионати.

Эрта тонгдан то кечгача хилма хил кўнгилочар ўйинлар, ёшлар кафеси, «Хумор» чойхонаси, Музқаймоқ кафелари, болалар темир йўли, қайиқ станцияси, болалар ва катталар пляжи сизларнинг ихтиёрингизда.

Энг яхши бадиий ҳаваскорлик коллективлари сизлар учун хизмат кўрсатадилар.

САЙИЛ СОАТ 10.30 ДАН БОШЛАНАДИ.
САЙИЛИМИЗГА МАРҲАБО!

ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ КИНОФИЛЬМЛАР ПРОКАТИ ИДОРАСИ

АВГУСТ ОЙИДА

ТОШКЕНТ ОБЛАСТИ ШАҲАРЛАРИ ВА РАЙОНЛАРИ ЭКРАНЛАРИГА ЯНГИ ФИЛЬМЛАР

ЧИҚАРАДИ

«ЁВВОЙИ»

(рангли, бадиий фильм)

Сценарий муаллифи — РУСТАМ ИБРАГИМБЕКОВ.
Режиссёр — ҚАМАРА КАМОЛОВА.

РОЛЛАРДА: Рифат Сафиулин, Алла Смирдан, Сабира Отаева, Валерий Шадиев, Елизавета Никишчихина, Татьяна Канаева ва бошқалар.

Фильм воқеалари 50-йилларда кичик бир Ўзбекистон шаҳарчасида содир бўлади. Бу экран асарида пасткашлик, муттаҳамгарчилик, қабоҳатга ўз ўрнини бермаган олийжаноб матонатнинг қанчалик қимматга тушиши ҳақида ҳикоя қилинади. Фильмнинг бош қаҳрамони—йигирма ёшлик ўсмир пасткашлик, ҳуқуқ-тартиботни топташ ва барчанинг устидан ҳукм юритишни касб қилиб олган кишига қарши ўзида жасорат топа олади.

«ЎЗБЕКФИЛЬМ» КИНОСТУДИЯСИНИНГ МАҲСУЛОТИ

«ЁРУҒЛИК»

(рангли, ҳужжатли фильм)

Сценарий муаллифлари — Е. ВЕРМИШЕВА, М. ОЗЕРОВ, В. СЕВРУК.
Режиссёр — Е. ВЕРМИШЕВА.

Бу фильм сиёсат ва сиёсатдонлар ҳақидадир. Бу кинохикоя 1917 йилдан бошлаб бизнинг ҳозирги кунларимизгача бўлган даврни ўз ичига қамраб олади. Картина муаллифлари тарих тажрибасига мурожаат этадилар. Германияда Гитлернинг нацистлар партияси ҳокимият тепасига келиши натижасида рўй берган аҳвол таҳлил қилинади. Фильм муаллифлари ҳозирги замон халқаро ҳаётнинг актуал муаммоларига мурожаат қила туриб, Калифорниядаги Ливермор миллий лабораториясининг иши ҳақида ҳикоя қиладилар. Бу лабораторияга жаҳоннинг турли томонларидан энг истеъдодли олимлар ёлланадилар. Лаборатория энг янги ҳарбий ядро қуролларини яратиш устида иш олиб боради. Нима учун энди ҳанузгача «ядро урушида ғолиблар бўлмайди» деган фикр-ўй ғолиб бўлолмайди. Ахир Ер курраси — синов майдони эмас-ку?! Қачон ақл-идрок ғолиб келади? — савол беришади фильм муаллифлари.

ЦМДФ маҳсулоти.

ДИҚҚАТ!

Тошкент областидаги барча консерва заводлари аҳолидан мева-сабзавот маҳсулотларини

СОТИБ ОЛАДИ

Консерва заводларининг райондаги қабул пунктларига ва бевосита заводга мурожаат қилинсин. Зарур ҳолларда транспорт ва тара (идиш) ҳам берилади.

Тошкент область агросаноат бошқармаси.

«Узремдорпроект» лойиҳа-қидирув институти коллективи бош мутахассис К. Казаковга умр йўлдоши

Турсуной Ҳамраевна КАЗАКОВАнинг

вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор қилади.

ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ («ТАШКЕНТСКАЯ ПРАВДА»)

БИЗНИНГ АДРЕС: 700083, ТОШКЕНТ ЛЕНИНГРАД КЎЧАСИ, 32.

Муҳаррир ўринбосарлари — 335885, 325747, 337916; 325748; масъул котиб — 334808, 325353; масъул котиб ўринбосарлари — 325750; БЎЛИМЛАР: идеология — 325778; агросаноат — 325647; саноат, капитал қурилиш ва транспорт — 325749; маҳаллий советлар ҳаёти — 325733; социал масалалар — 325556; маданият — 325767; адабиёт ва санъат — 325553; ахборот, ҳарбий-ватанпарварлик — 325645; хатлар ва оммавий ишлар — 334048, 325354; жамоатчи совет қабулхонаси — 334048, 325354; эълонлар бўлими — 325727.

Р. 01411 Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети нашриётининг Меҳнат Қизил Байроқ орденли босмахонаси. Тошкент шаҳри. Б. — 1664. Индекс: 64684. 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12